

Varallisuuden kasvattaminen – Opas pörssisijoittamisen maailmaan

Miikka Saarinen

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Amk-opinnäytetyö

2021

Tradenomi tutkinto

Tiivistelmä

Tekijä(t)

Miikka Saarinen

Tutkinto

Tradenomi

Raportin/Opinnäytetyön nimi

Varallisuuden kasvattaminen – Opas pörssisijoittamisen maailmaan

Sivu- ja liitesivumäärä

28+26

Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli tehdä opas pörssisijoittamisen maailmaan lähtevälle tai asiaan jo hieman perehtyneelle. Lakisääteinen eläkeikä on nousussa ja tulevaisuuteen varautuminen taloudellisesti säästämällä ja sijoittamalla on keino kasvattaa varallisuutta. Nuorilla aikuisilla, joilla on vielä reilusti työkästä jäljellä ja aikaa puolellaan säästää ja hankkia pääomalle tuottoa on myös mahdollisuus hyödyntää korkoa korolle -ilmiön voimakas vaikutus. Itse kannustan kärsivällisyyteen ja suunnitelmallisuuteen, jota tuon tekemässäni oppaassa esille.

Opinnäytetyö on toiminnallinen ja se koostuu raporttiosuudesta ja toiminnallisesta osuudesta. Toiminnallisen osuuden tuotos, opas on nimeltään Opas pörssisijoittamisen maailmaan. Raporttiosuus käsittelee säästämistä, sijoittamista ja vaurastumista pörssisijoittamisen vaihtoehtojen, strategioiden ja riskien kautta. Lisäksi raportissa kerrotaan toiminnallisen työn toteutuksesta, opinnäytetyöprosessista ja oman osaamisen arvioinnista. Raporttiosuuden viitekehys perustuu pääosin kirjallisuuteen ja artikkeleihin.

Oppaan lähtökohdaksi muodostui sijoitussuunnitelma, joka on keino selvitä synkempien kurssinotkahdusten yli suunnitelmallisesti ja järkevästi menettämättä jatkuvasti yöunia. Pörssiosakkeisiin sijoittamiseen liittyy riski eli tappiovaara, jota pystytään kuitenkin hallitsemaan hajauttamalla. Raporttiosuus ja opas on tehty sijoittamisesta kiinnostuneille ei-ammattimaisille sijoittajille, jotka haluavat kehittää itseään ja joiden tavoitteena on vaurastua. Opas sisältää omat luvut sijoitussuunnitelmalle, korkoa korolle -ilmiölle, markkinariskille, salkku esimerkille, vinkeille ja seurattaville asioille. Lopussa muistutetaan vielä asioista, mitä tulisi välttää.

Informatiivinen opas on jotain sellaista, mitä itse olisin kokenut tarpeelliseksi lukea aloittaessani sijoittamisen pörssiosakkeisiin ja se sisältää niitä keskeisiä kysymyksiä, mitä osakemarkkinoille osallistuvan kuuluu jatkuvasti kysyä itseltään.

Asiasanat

Sijoittaminen, säästäminen, vaurastuminen, arvopaperi, korkoa korolle, sijoitussuunnitelma

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Hyvä ja huono sijoittaminen.....	1
1.2	Työn rakenne ja tavoite	2
1.3	Työn aihe ja rajausta	3
2	Säästäminen, sijoittaminen ja vaurastuminen	5
2.1	Säästäminen on avain tekijä.....	5
2.2	Seuraa yhtiötä.....	7
2.3	Raha työskentelee puolestamme	8
2.4	Vältä kuluja.....	9
3	Pörssisijoittaminen ja sijoitusstrategiat	10
3.1	Tilit.....	10
3.2	Pörssiosakkeet (Helsingin pörssi)	11
3.3	Sijoitusrahastot	12
3.4	Sijoitusstrategiat.....	14
3.4.1	Arvosijoittaminen	14
3.4.2	Kasvusijoittaminen.....	14
3.4.3	Laatusijoittaminen.....	15
3.4.4	Osinkosijoittaminen	15
3.5	Sijoitustuotteiden verotus	15
4	Sijoittamisen riskejä.....	17
4.1	Markkinariski	17
4.2	Korkoriski	17
4.3	Poliittiset riskit	18
4.4	Talouskriisi	18
5	Toiminnallisen työn toteutus.....	20
5.1	Oppaan kuvaus.....	20
5.2	Tekstisisältö ja rakenne	20
5.3	Valmis opas ja sen hyödyntäminen.....	20
6	Pohdinta	22
6.1	Opinnäytetyöprosessi	22
6.2	Oman osaamisen arviointi	22
6.3	Lisäosa edistyneemmälle sijoittajalle	23
	Lähteet	24
	Liitteet.....	29
	Liite 1. Opas pörssisijoittamisen maailmaan	29

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön aiheena on varallisuuden kasvattaminen arvopaperimarkkinoilla. Tarkoituksena on pureutua aiheeseen perusteellisesti, jotta säästämistä ja sijoittamista harkitseva ja jo harjoittava pääsee muodostamaan itselleen paremmat perustelut ja suunnitelmat tulevaisuuden taloudelliselle turvaamiselle.

Arvopaperimarkkinoilla käydään kauppaa ympäri maailmaa useissa eri pörssissä ja kauppapaikoissa. Rahalla on tarkoitus ohjautua aina kannattavimpaan säästö- ja sijoituskohteeseen, jossa voitto maksimoituu. Kukin osallistuu omalla panoksellaan markkinoille ja ottaa sen mukaisen riskin. Tätä riskiä pystyy hallitsemaan tuntemalla markkinoiden peruseriaatteet ja tekemällä harkittuja päätöksiä. Aiheeseen perehtymätön voi onnistua vain tuurilla ja korkealla riskillä. Pitkässä juoksussa tämä yhtälö ei vain toimi ja jotta voidaan oikeasti vaurastua, täytyy olla voitontahtoa ja osaamista. Vaurastuminen vaatii pitkäjänteisyyttä, jatkuvan muutoksen vuoksi sopeutumiskyky ratkaisee.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää epävarmuuksia, mitkä liittyvät arvopaperimarkkinoilla toimimiseen ja auttaa tarkastelemaan omaa tekemistä ja vaihtoehtoisia toimia ja strategioita, joilla valinnoista tulisi perustellumpia.

Opinnäytetyön tietoperustassa pyritään tuomaan sijoitusgurujen näkemyksiä strategioista ja huomioitavista asioista, jotka koskettavat koko vaurastumista pörssimaailmassa. Näitä keinoja tarkastellen on tavoitteena löytää parhaat keinot osallistua sijoitusmarkkinoille. Etenkin toiminnallisen työn tuotos, opas pörssisijoittamisen maailmaan antaa vertailuarvoa mahdolliselle liittymiselle sijoittaa säästöt tuottavasti. Pienetkin panostukset oikein tehtynä tuovat taloudellista turvaa, puhumattakaan korkoa korolle vuosikymmenien ajan ilmiöstä.

1.1 Hyvä ja huono sijoittaminen

Seppo Saario kirjoittaa, Miten sijoitan pörssiosakkeisiin uudistetussa painoksessa (20.painos 2020) tekijän aikaisempien neljän vuosikymmenen aikana ilmestyneiden teosten ja hankitun kokemuksen perusteella, miten hyvän ja huonon osakkeen tuottoerot ovat uskomattoman suuret. Helsingin pörssissä Revenio Group yhtiön osake tuotti kymmenen vuoden jaksolla (31.10.2009–31.10.2019) keskimäärin 42 prosenttia vuodessa. Jokainen 1000 euroa kohosi arvossaan 35 000 euroon eli pääoma 35-kertaistui.

Hänen seurannassansa olevista 51 yhtiöstä kahdeksan jäi tappiolle. Yli viiden prosentin keskimääräisellä vuotuisella tappiolla olivat muun muassa Stockmann ja Outokumpu. Samaan aikaan tämän kymmenen vuoden jakson keskiarvotuotto oli 10 prosenttia vuodessa eli pääoma 2,6 kertaistui (arvonmuutos + osingot uudelleen sijoitettuna OMX Helsinki -tuottoindeksi). Vuotuinen inflaatiovauhti oli ajanjaksolla 1,3 prosenttia. (Saario 2020, 78; Saario 2021, 26.)

Suomalaiset ovat lottokansaa ja peliyhtiö Veikkauksen mukaan loton pelikate oli vuonna 2020 173 miljoonaa euroa. Ainakin tämän verran lottoajat hävisivät miinussummapeliin. Matemaattinen todennäköisyys saada päävoitto lotossa on häviävän pieni, yksi 18 643 560:sta. Lottoa harrastava lienee riskinhaluinen, mutta jos lottoajat sijoittaisivat esimerkiksi 50 euroa kuukaudessa pörssinoteerattuun OMX H25-indeksiosuuteen, sijoituksen arvo olisi kymmenen vuoden kuluttua kymmenen prosentin keskimääräisellä vuosituotolla 10 320 euroa. (Pitkänen 2021; Saario 2020, 93–94.)

Pörssiosakkeilla on tehty huikeita tuottoja, siitä huolimatta suomalaisilla yksityishenkilöillä on yli 100 miljardia euroa pankkitileillä käytännössä nolla korolla, keskikorko 0,1 prosenttia. On eletty jo pidempää nolla korkojen aikaa, mikä on ohjannut rahaa osakemarkkinoille tuottamaan. Säästöjen ostovoima laskee, kun yleinen hintataso nousee (inflaatio) ja samalla summalla saadaan ostettua vähemmän kuin ennen. Inflaatio syö talletusten arvoa inflaation ollessa pankkitilin talletuskorkoa suurempi ja näin ollen pankkitilisäästäjä on todella tyytymätön. Isommilla säästöillä ostovoiman heikkeneminen on jo merkittävää. Jos haluaa vaurastua, osa säästöistä kannattaa sijoittaa. Parempi tuotto tuo mukanaan riskin. (Pörssisäätiö 2021.)

1.2 Työn rakenne ja tavoite

Tämä opinnäytetyö on toiminnallinen opinnäytetyö, joka koostuu raporttiosuudesta ja erillisestä oppaasta. Raporttiosuus käsittelee teorialietoa säästämisestä, sijoittamisesta ja siihen liittyvistä strategioista, veroista ja riskeistä. Informaatio pohjautuu aiheesta kirjoitettuihin teoksiin ja artikkeleihin. Raportin luvussa 5, kerrotaan toiminnallisen työn toteutuksesta, oppaan sisällöstä ja sen hyödyntämisestä.

Toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena on tehdä opas. Opas on tarkoitettu taloudellisesta vaurastumisesta kiinnostuneille nuorille aikuisille 20–40-vuotiaille, joilla on vielä reilusti työikää jäljellä ja aika puolellaan säästää ja hankkia pääomalle tuottoa. Tämä opas pörssisijoittamisen maailmaan auttaa lukijaa kehittämään itselleen tuottavan sijoitusstrategian ja pääsemään omien sijoitustensa tilanteen tasalle. Oppaan on tarkoitus lisätä tietoisuutta aiheesta olemalla informatiivinen ja myöskin käytännöllinen, jotta lukija

pääsisi paremmin asiaan sisälle ja voisi päästä tulevaisuudessa hyötymään kasvusta osakemarkkinoilla.

1.3 Työn aihe ja rajaus

Toiminnallinen opinnäytetyö on vaihtoehto ammattikorkeakoulun opinnäytetyölle ja sen tuotoksena muodostuu esimerkiksi opastus, ohje tai opas. Produktin tavoitteena on, että opiskelija pystyy kehittämään omaa ajatteluaan ja ammatillista osaamistaan. Erona tutkimukselliseen opinnäytetyöhön tässä työssä ei ole niin sanottua tutkimusongelmaa, johon etsittäisiin ratkaisua.

Tämä opinnäytetyö on toiminnallinen ja aiheena on Varallisuuden kasvattaminen - opas pörssisijoittamisen maailmaan. Ajatus aiheesta syntyi omasta kiinnostuksesta sijoittamiseen. Oppaan lukija saa vinkkejä sijoittamiseen ja informaatiota, jonka avulla muodostaa paremman kokonaiskuvan vaihtoehtoista osallistua sijoitusmarkkinoille.

Idea oppaasta tuli omasta kiinnostuksesta ja tarpeesta. Olen harrastanut sijoittamista noin pari vuotta ja lukenut Seppo Saarion artikkeleita ja teoksia, kuten oppaan nuorelle ja todennut, että tässä aiheessa on paljon käsiteltävää. Myöskin uutisointia on ollut suomalaisten tietotaidon puutteesta sijoitusmaailmassa. Eläkeikä on nousussa Suomessa ja eläkejärjestelmä vaatii uudistuksia, kuten vertaa naapurimaa Ruotsiin, jossa eläkesäästäminen on myös osaltaan auttanut kansalaisia oppimaan sijoittajiksi. Ruotsissa eläkkeistä osa on siis mahdollista sijoittaa osakkeisiin eri tavoin ja painotuksin. Rakenteiden muutokset ja uudistukset voivat tulla kyseeseen myös Suomessa lähivuosina tai ainakin tässä on paljon opittavaa. Tarkoituksena on nuorempana ihmisenä lähteä pureutumaan vaihtoehtoihin lähteä itse sijoittamaan, kasvattamaan varallisuutta ja oppimaan sijoittajaksi. Ennen kaikkia ottaa itse ohjat ja lähteä turvaamaan tulevaisuutta taloudellisesti.

Tietoisuus vaihtoehtoisista mahdollisuuksista, tuotoista ja riskeistä voi olla hyvää valuuttaa tulevaisuudessa, kun pesämunaa onkin pystytty kartuttamaan. Opas on tehty ajatuksella mitä kysymysmerkkejä olen nähnyt ja kuuluut liittyvän sijoittamiseen, sekä mitä itse haluan tietää ollakseni paremmin perillä riskeistä ja markkinatilanteesta, jotta pystyy löytämään ja kehittämään itselle tuottavan sijoitusstrategian. Toiminnan kulmakivi on kuitenkin pitkäjänteisyydessä. Tämä opinnäytetyö ja idea oppaasta perustuu muutaman teoksen ja viimeisimpiin artikkeleihin. Oppaan idea on antaa vaurastumisesta kiinnostuneelle selkeä kokonaiskuva vaihtoehtoista osallistua sijoitusmarkkinoille. Kirjallisuuden lisäksi oppaassa hyödynnän videoita ja podcasteja, joita olen seurannut sekä omaa kokemustani sijoittamisesta viimeiseltä noin parilta vuodelta.

Aiheena säästäminen, sijoittaminen ja vaurastuminen on niin laaja, että olen joutunut rajaamaan sitä pörssiosakkeisiin ja sijoitusrahastoihin pörssipaikkana Suomen arvopaperimarkkinat. Sijoitusstrategian lisäksi työssä käsitellään riskejä ja verotusta. Säästö- ja sijoitusmuotoja on useita ja tässä työssä ei ole tarkoitus esitellä niitä kaikkia vaan vain yleisimmät. Opinnäytetyö ei sisällä asunto- ja kiinteistösijoittamista, metsäsijoittamista, eikä pörssissä noteeraamattomia osakkeita tai ulkomaisissa pörsseissä sijoittamista osakkeisiin ja rahastoihin. Se ei myöskään ota kantaa sijoittajan henkilökohtaiseen riskinsietokykyyn tai anna täsmällisiä sijoitussuosituksia.

”Tässä esitetty ei ole eikä sitä tule käsittää sijoitussuosituksiksi tai kehotukseksi ostaa tai myydä arvopapereita. Sijoittajan tulee sijoituspäätöksiä tehdessään perustaa päätöksensä omaan arvioon sekä ottaa huomioon omat tavoitteensa ja taloudellinen tilanteensa. Sijoittamiseen ja rahoitusvälineisiin liittyy aina riskejä. Sijoitusten arvo ja tuotto voivat muuttua ja sijoitetun pääoman voi menettää jopa kokonaan. Historiallinen kehitys ei ole tae tulevasta tuotosta.” (Nordnet Suomi 20.4.2020.)

2 Säästäminen, sijoittaminen ja vaurastuminen

Säästäminen on pienempien tai suurempien summien laittamista talteen ”pahan päivän varalle” omien mahdollisuuksien mukaan. Sivuun laitettua rahaa ei näin ollen käytetä päivittäiseen elämään ja kuluttamiseen. Pienistäkin säästösummista kasvaa iso potti, kunhan pienen summan laittaa talteen säännöllisesti. Perinteinen tapa on tallettaa kuukaudessa käteen jäävät varat käyttötililtä erilliselle säästötilille. Erilaisilla säästötileillä on usein myös parempi talletuskorko kuin normaalilla käyttötilillä. Säästötilit ovatkin Suomessa hyvin suosittuja.

Vaurastuminen edellyttää systemaattisuutta. Varallisuutta siis kasvatetaan säästämällä, kun kaikkea ei kuluteta. Saarion ”Miten sijoitan pörssiosakkeisiin” -teoksen mukaan suurella osalla suomalaisista on aivan väärä käsitys osakesijoittamisesta. Oletetaan, että vain niillä, joilla on suuret tulot tai paljon varallisuutta voivat sijoittaa. Asia ei kuitenkaan ole näin, kuten ei säästämisessäkään mille tahansa tilille. Alkuun pääsee pienillä summilla, muutamalla kymmenellä tai sadalla eurolla. Vaurastumisen tiellä tärkein asia on sijoittamisen aloittaminen. Varallisuuserot kasvavat osakemarkkinoille osallistuvien ja säästönsä pankissa alhaisella korolla pitävien välillä. (Saario 2020, 15, 37.)

2.1 Säästäminen on avain tekijä

Jotta rahaa voi tallettaa säästötilille tai sijoittaa, on sitä jostakin myös saatava. Yksinkertaisinta tämä on säästämällä omista menoista. Vaikka tulot kasvaisivat, tulee aina olemaan ”pakollisia” menoja, eikä rahaa jää säästöön. Isoimpia menoeriä kuukaudessa on useimmilla meistä asuminen ja ruoka. Esimerkiksi ulkona syömistä vähentämällä ja ruokaostoksissa pienellä vaivannäöllä voi säästää jo huomattavasti. Useamman lainan lyhentäminen kuukaudessa voi viedä ison osan tuloista ja tällöin lainoja yhdistämällä lyhennyksiin uppoava summa voi pienentyä yhdistämisen seurauksena. Pieneltäkin tuntuvat kiristykset menoissa voivat tuoda vuodessa jo tuntuvia säästöjä.

Säästäminen tarjoaa ainoastaan alun vaurastumiselle. Säästäminen on sijoittamisen pohja, sijoitussuunnitelman taustalla on jo säästämissuunnitelma, jolloin oma talous on käyty läpi ja varoja jää kuukausittain säästöön. Ei voida sijoittaa jollei ole säästöjä, mitä sijoittaa. Vaurastumisessa tärkeintä on se, että osataan sijoittaa säästöt tuottavasti, välttää kuluja ja veroja. Hankkimalla tietoa ja valitsemalla, mihin rahat siirretään lukuisista vaihtoehtoista. Täytyy puntaroida tuotto-odotuksia, riskejä ja todennäköisyyksiä.

Osakesijoittaminen ei ole peliä, jossa rikastutaan nopeasti tai hävitään kaikki.

Mitä vaihtoehtoja on?

- A. Säästäminen pankkitilille tai asuntosäästöpalkkio- eli ASP-tilille.
- B. Säästäminen pankin tai varainhoitajan hallinnoimaan sijoitusrahastoon.
- C. Säästäminen ja säästetyillä rahoilla pörssiyhtiöiden osakkeiden ostaminen arvo-osuus tai osakesäästötilille.
- D. Säästäminen ja säästetyillä rahoilla pörssinoteerattujen indeksiosuuksien ostaminen arvo-osuustilille.

(Näin sijoitan pörssiosakkeisiin -opas nuorelle, Seppo Saario 2021,12–13.)

Vaihtoehdossa A: ei oteta riskiä, mutta ei saa myöskään tuottoa. Siitä syystä, että raha ei nykyään kasva pankkitilillä lainkaan korkoa, inflaatio eli rahan arvon heikkeneminen tuhoaa talletuksen arvon. Säästäminen onnistuu myös ASP-tilille, joka on 15-39-vuotiaille tarkoitettu järjestelmä, jonka avulla valtio tukee nuoria ensimmäisen omistusasunnon hankinnassa. Säästöt on kuitenkin sidottu ensiasunnon ostamiseen.

Vaihtoehdossa B: varat annetaan jonkun toisen hoidettavaksi, esimerkiksi sijoittamalla ne pankin sijoitusrahastoon. Näin voidaan odottaa jonkinlaista tuottoa, mutta joudutaan myös maksamaan pankille sijoituksen hoidosta palkkiota. Tässä otetaan riski siitä, että sijoitukset ei tuota mitään.

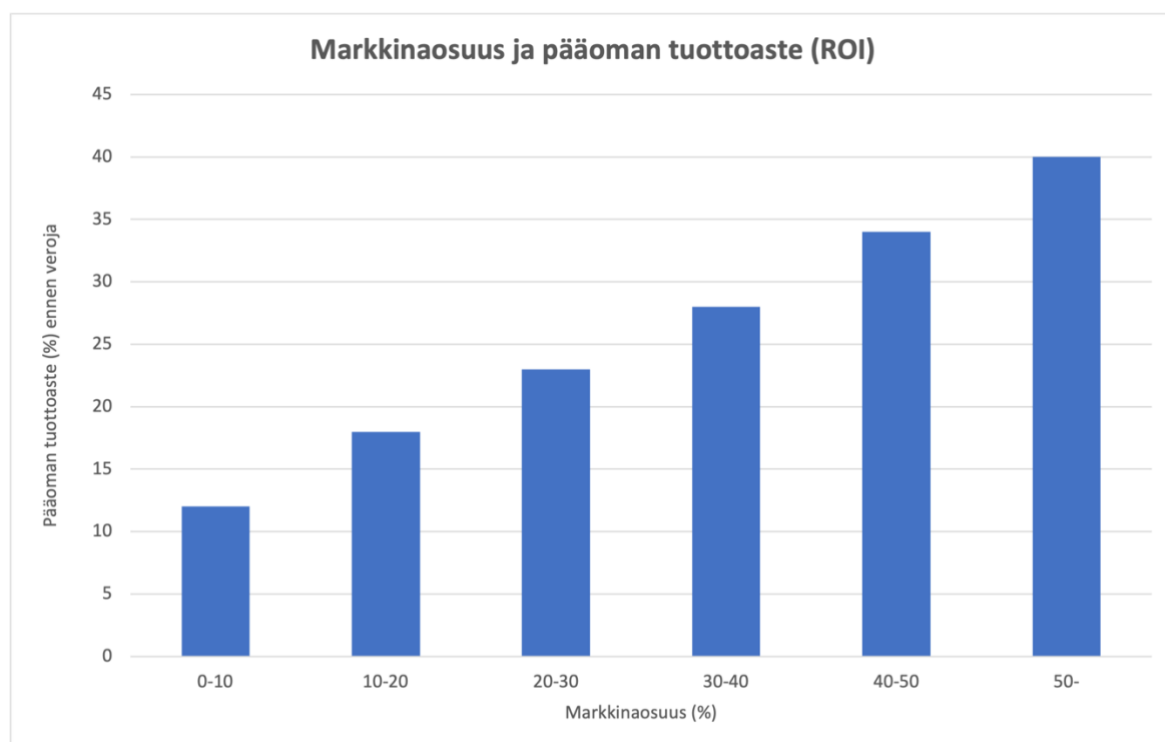
Vaihtoehdossa C: on kiinnostusta sijoittamisesta ja sijoitetaan itse suoraan helppohoitaisiin pörssiosakkeisiin tai pörssinoteerattuihin indeksiosuuksiin. Osakkeet tuottavat pitkällä aikavälillä yleensä hyvin, mutta niissä on riskiä ja sijoitus ei välttämättä tuota, niin kuin toivotaan.

Vaihtoehto D: indeksiosuuksiin sijoittamalla riski on vähäisempi kuin suoraan omistetuissa pörssiosakkeissa, mutta tuotto jää myös keskimääräiseksi.

Tässä esitellyissä eri vaihtoehdoissa tuottoerot ovat hurjat. Pörssimarkkinoilla puhutaan todennäköisyyksistä ja ilman riskiä ei saa tuottoa ja jos haluaa isoja tuottoja, myös riski on iso. Keskeisintä on ymmärtää tuoton ja riskin suhde ja näin ollen löytää tuottavia kohteita, joissa riski on suhteellisen vähäinen. Taloudellisen vaurastumisen avainasioita ovat tieto, talonpoikaisjärki ja pitkäjänteisyys.

2.2 Seuraa yhtiötä

Sijoittaminen on kestävyyslaji. Yhtiöt kilpailevat jatkuvasti keskenään markkina-asemasta ja menestymismahdollisuuksista. Yhdysvalloissa The Strategic Planning Institute on kerännyt vuodesta 1972 aineistoa suuresta määrästä liikeyrityksiä mukaan lukien Suomesta. Näissä tutkimuksissa tavoitteena on ollut selvittää tekijöitä, jotka erottavat hyvin kannattavat vähemmän kannattavista. Tuloksista ilmenee, että liikeyrityksen menestymisen tärkeä peruste on yrityksen tarjoamien hyödykkeiden suhteellinen markkinaosuus kilpailijoihin verrattuna. Yhtiön koko ei vielä takaa kannattavuutta eikä myöskään se, miten suuri markkinaosuus sillä yleensä on. Ratkaisevana tekijänä nähdään oma markkinaosuus, joka on suuri verrattuna pääkilpailijoiden yhteiseen markkinaosuuteen. Etumatkaa muihin pidetään ratkaisevana, kun oma markkinaosuus on aidosti vahva, eivät kilpailijat pysty sitä vahingoittamaan millään tavalla.

Kuva 1. Yrityksen kannattavuus on sitä parempi, mitä suurempi markkinaosuus sillä on. (mukaillen Saario 2020, 161.)

On mahdollista, että yhtiö ei sen suuresta suhteellisesta markkinaosuudesta huolimatta ole kannattava ja silloin vika voi löytyä yhtiön johdosta. Tämänkaltaisessa tilanteessa jonakin päivänä yhtiön pääomistajat huomaavat tämän ja vaihtavat yhtiön johdon. Osakkeen arvonnousuedellytykset saattavat parantua nopeasti.

PIMS-tutkimusten mukaan pitkällä aikavälillä tärkein yksittäinen tekijä kohti markkinajohtajuutta on tuotteiden ja palveluiden parempi laatu kilpailijoihin verrattuna. Korkeasta laadusta maksetaan korkeampaa hintaa ja laatu luo asiakasuskollisuutta. Tämä tutkimuksessa esitetty laatukäsitys perustuu asiakkaan näkemykseen.

Näin ollen pitkäaikaisia sijoituksia tekevä henkilö toimii viisaasti sijoittaessaan varansa yhtiöihin, joilla on tuotteidensa tai palvelujensa markkina-alueella ylivoimainen markkinaosuus kilpailijoihinsa verrattuna. Aika on puolella, kun varat ovat markkina-asemaltaan johtavissa yhtiöissä. (Saario 2020, 160–164.)

2.3 Raha työskentelee puolestamme

Vaurastumisen tiellä tärkein asia on sijoittamisen aloittaminen. Riippumatta tuloista, jokin osa niistä pitää panna säästöön ja tekemään työtä hyväksesi. Pienikin tuotto on parempi, kuin ei tuottoa ollenkaan. Nuorella henkilöllä on paljon tulevaa aikaa ja mitä aiemmin aloittaa, sitä enemmän voi ottaa riskiä ja odottaa tuottoa. Kun sijoitetaan pitkän aikaa, oma pääoma kasvaa koko ajan, koska sijoituksen päälle kertyy tuottoa eli korkoa. Aika tasaa pörssikurssien vaihtelua, nousu- ja laskukausia.

Tarkastelussa on kolme ajan hetkeä: menneisyys, nykyhetki ja tulevaisuus. Historia ei ole tae tulevaisuuden tuottoennustuksista, mutta tiettyjä merkkejä sieltä on havaittavissa, jotka toistuvat. Mitä pörssiosakkeet ovat tuottaneet viime vuosikymmeninä?

Helsingin pörssin kaikki yhtiöt sisältävän OMX Helsinki Cap-tuottoindeksin perustamispäivä oli 28.12.1990, jolloin indeksin alkuluku oli 1000 pistettä. Miten sijoitan pörssiosakkeisiin, Seppo Saario kertoo lähes 30 vuotta myöhemmin marraskuussa 2019 tämän tuottoindeksin, jossa on osingot mukana uudelleen sijoitettuna, olevan 19 950 pistettä. Sijoitettu raha on tänä aikana kasvanut keskimäärin 20-kertaiseksi eli 10,9 prosentin keskimääräistä vuotuista tuottoa tehden. Tälle 30-vuoden jaksolle on mahtunut kolme pörssiromahdusta 1989–1992, 2000–2001 ja 2008–2009. Kurssit ovat pudonneet yli 50 prosenttia romahduksen aikana, mutta niiden jälkeiset toipumiset ovat olleet hurjia. (Saario 2020, 16.)

OMX Helsinki Cap-tuottoindeksissä on mukana maksetut osingot, mutta ei kuluja eikä veroja. Yhtiöiden painoarvot määräytyvät markkina-arvon mukaan ja indeksissä isompi painoarvo on isommalla yhtiöllä. Yhden yhtiön arvo on kuitenkin rajattu kymmeneen prosenttiin. Osakekurssit heiluvat ajoittain reippaasti ja tunne-edellä menevillä voi olla vääristynyt kuva pörssiosakkeiden omistamisesta. Huonosti ajoitetut ostot voivat tarkoittaa lyhytaikaisessa sijoittamisessa suurta tappiota ja osa kokee pörssiosakkeet siksi

riskialttiiksi sijoituksiksi eivätkä sitten vaivaudu ottamaan sen paremmin selvää asioista. (Saario 2020, 17.)

2.4 Vältä kuluja

Pörssiosakkeiden pitkän aikavälin tuotto pyörii keskimäärin 10–12 prosenttia vuosittain, tähän tulokseen kuitenkin monien pääsemättä. Sijoittajat saattavat olla huolettomia kulujen kanssa ja vaikkapa varainhoitajalle maksettavat parin prosentin vuosipalkkiot syövät helposti puolet mahdollisista tuotoista. Kuluista voi pitää huolta jo avaamalla arvo-osuustilin tai osakesäästötilin sellaiseen paikkaan, jossa ei veloiteta tilin ylläpitämisestä mitään. Tämän lisäksi toimeksiantojen itse tekeminen säästää välikäsien osuuden, kun mahdollinen varainhoitaja laskuttaa palkkioita monella tavalla. Sijoitusrahastoissa varainhoitajat pitävät myös osan varoista käteisenä mahdollisia lunastuksia odottamassa ja nämä rahat ovat heti pois tuottoa hankkimasta. (Saario 2021, 30–31.)

Korkoa korolle-ilmiössä huomataan konkreettisesti se, miten pitkissä 30 vuoden sijoituksissa muutos keskimääräisessä tuotossa 10 prosentista 8 prosentin tuottoon (esim. palkkiot varainhoitajalle) vie lähes puolet arvonnoususta.

3 Pörssisijoittaminen ja sijoitusstrategiat

Erilaisia sijoitusstrategioita löytyy moneen lähtöön. Pankkitilillä voidaan pitää puskurirahaa, josta siirtää varoja valitsemansa palveluntarjoajan arvo-osuus- tai osakesäästötilille, jota kautta pääsee sijoittamaan rahastoihin tai suoraan pörssiosakkeisiin. Sijoitusstrategian valintaa edeltää sijoitussuunnitelman laatiminen ottamalla kantaa nykytilanteeseen, omaan budjettiin, riskinsietokykyyn, sijoitustavoitteisiin ja sijoitushorisonttiin. Näin strategia muodostetaan suunnitelman ja omien tavoitteiden pohjalta. (Nordnet.fi.)

Helsingin pörssi on markkinapaikka, jossa käydään kauppaa eri yhtiöiden osakkeilla. Se kuuluu yhdysvaltalaisen Nasdaqin omistukseen, kuten Tukholman, Kööpenhaminan ja Baltian maiden pörssit. Helsingin pörssin päälistalla käydään kauppaa noin 150 yhtiön osakkeilla ja First North -listalla käydään kauppaa noin 30 yhtiön osakkeilla. (Saario 2021, 46.)

Eri sijoitustyylien hyödyntäminen ei tarkoita sitä, että sijoittajan pitäisi tyytyä yhteen strategiaan. Joku on tasaista tuottoa etsivä, toinen tuottohakuinen kasvusijoittaja, kolmas riskiä sietävä tuotonmetsästäjä ja neljäs tasaista kassavirtaa arvostava. Tyylejä yhdistelemällä voidaan saavuttaa haluttuja lopputuloksia. (Sijoittaja.fi 2019.)

3.1 Tilit

Pankkitili on perinteinen säästämisen paikka ansiotuloille. Erityisesti iäkkäämmillä ihmisillä voi olla käyttötilillään kymmeniä tuhansia euroja tai enemmän, jopa koko elämän palkkatulot. Puskurirahaa on hyvä pitää vain jonkin verran käyttötilillä, esimerkiksi rahaa menoihin, joita voi olla tulossa seuraavan kahden vuoden aikana. ”Jos tilillä on rahaa, jolle ei ole käyttöä yli viiden vuoden aikana, sijoituskohdetta kannattaa miettiä asiantuntijan kanssa, Tiina Routamaa OP:lta suosittelee.” (Jännti 2020.)

Saarion mukaan Suomi on elintasoon nähden sijoittamisessa kehitysmää ja alan tieto ja käytännöt leviävät Suomeen hitaasti. Verrattain kansainvälisessä vertailussa Suomi jää kauas sijoitusvarallisuuden osalta muista vertailukelpoisista maista. Suomenpankki.fi tietojen mukaan syksyllä 2019 kotitalouksilla oli rahoitusvaroja yli 160 miljardia euroa ja tästä varallisuudesta oli pankkitileillä 94,5 miljardia euroa laiskaa rahaa. Nämä varat eivät tuota edes inflaation verran. Pörssiosakkeissa kotitalouksilla on kiinni 37 miljardia euroa ja sijoitusrahastoissa 26,5 miljardia euroa lisäksi joukkovelkakirjoissa oli 2,4 miljardia. (Saario 2020, 43–44.)

Jotta sijoittaja voi käydä kauppaa arvopapereilla on hänellä oltava sekä pankkitili että joko arvo-osuustili tai osakesäästötili. Sijoitusstrategia vaikuttaa siihen, kumpi tili kannattaa avata ja minkälaisia sijoituksia kummallakin tilillä kannattaa tehdä. Arvo-osuustilillä voidaan pitää mitä tahansa koti- tai ulkomaisia pörssi-arvopapereita ilman kattorajaa.

Osakesäästötili vaihtoehto tuli Suomeen vuonna 2020 ja sen tavoitteena oli tarjota suomalaisille mahdollisuus vaurastua ja rakentaa eläketurvaa pitkäaikaisen osakesäästämisen keinoin sijoittamalla pörssiosakkeisiin muutamien eduin tai eroin perinteisestä arvo-osuustilistä. Osakesäästötilin kautta saadut osingot ja myyntivoitot ovat verottomia tapahtumahetkellä ja pääomatulovero tuoton osuudesta maksetaan vasta, kun ne nostetaan tililtä. Korkoa korolle -ilmiötä voidaan hyödyntää näin täysimääräisesti pääoman kasvattamisessa.

Tämä verotuskäytännön huonopuoli on kuitenkin mahdollisissa myyntitappioissa, sillä ne eivät ole tapahtumahetkellä verovähennyskelpoisia, vaan voidaan hyödyntää vasta siltä vuodelta, kun osakesäästötili suljetaan.

Pitkäaikaissäästäjän mahdollinen etu on myös muuttaa osakesalkun painotuksia ilman veroseuraamuksia. Tilille voi kuitenkin hankkia ainoastaan kotimaisia ja ulkomaisia pörssiosakkeita. Muihin sijoitustuotteisiin, kuten esimerkiksi erilaisiin rahastoihin sijoittaminen ei ole osakesäästötilin kautta mahdollista. Varoja osakesäästötilille on mahdollista siirtää enintään 50 000 euroa joko yhdellä kerralla tai pienemmissä erissä. Tilin kokonaisarvo voi kuitenkin osinkojen ja myyntivoittojen myötä olla tätä suurempi. (Saario 2021, 109–111.)

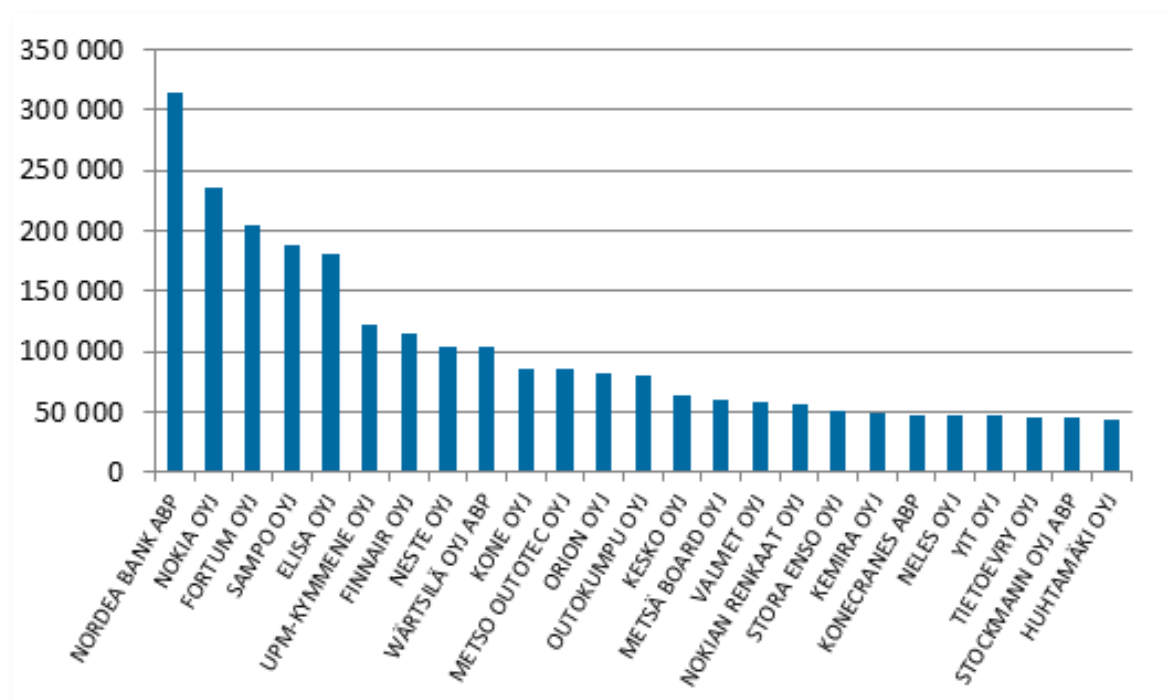
Osakesäästötilillä fokus on sijoituspäätöksissä, ei verotuksessa ja tästä voi hyötyä opiskelijat, pitkäaikaiset osinkosijoittajat ja aktiiviset sijoittajat. Arvo-osuustilille voi ostaa myös erilaisia rahastosijoituksia, indeksirahastoja ja ETF:iä, jotka taas sopivat toisenlaisiin sijoitusstrategioihin. Arvo-osuustilistä hyötyy sijoittaja, joka aikoo ottaa osingot heti kulutukseen, ei sijoita osinkoja uudelleen eikä vaihda sijoituskohteita tai haluaa sijoituskohteiksi ulkomaalaisia pörssiosakkeita. (Pörssisäätiö 3.2.2021, 41:10–46:00 min.)

3.2 Pörssiosakkeet (Helsingin pörssi)

Osakkeet ovat osuuksia yrityksen osakepääomasta. Pörssiin listatun yrityksen osakkeita ostetaan ja myydään julkisesti valvotussa pörssissä. Pörssi on säännelty julkinen kauppapaikka, jossa sijoittajat voivat käydä kauppaa osakkeilla, ETF:illä, valuutoilla, raaka-aineilla, joukkovelkakirjalainoilla ja johdannaissojimuksilla.

Helsingin pörssi eli virallisesti NASDAQ OMX Helsinki on Suomen ainoa virallinen pörssi. Osakesijoittaminen suomalaisiin yhtiöihin tapahtuu Helsingin pörssin kautta pörssin auki ollessa arkipäivisin klo 10.00–18.20. Kauppaa käydään osakkeilla, optioilla, warranteilla ja joukkovelkakirjalainoilla.

Helsingin pörssin osakkeet voidaan jakaa markkina-arvon mukaan kolmeen ryhmään: suuret (Large Cap), keskisuuret (Mid Cap) ja pienet yhtiöt (Small Cap). Lisäksi kasvuvaiheessa oleviin yrityksiin voi tutustua First North- yhtiölistalta. Helsingin pörssin vaihdetuin yhtiö on perinteisesti ollut Nokia, joka on muodostanut aikoinaan puolet koko Helsingin pörssin markkina-arvosta. Tällä hetkellä suosituimmat kansanosakkeista eli pörssiyrityksistä, joilla on suuri määrä suomalaisia yksityishenkilöitä omistajina ovat: Nordea, Nokia, Fortum, Sampo, Elisa, UPM-Kymmene, Finnair, Neste, Wärtsilä ja Kone. (Osakesijoittaja.fi; Euroclear Finland 31.10.2021.)

Kuva 2. 25 suurinta suomalaista osakkeiden liikkeeseenlaskijaa osakkeenomistajien määrän perusteella. (Euroclear Finland 31.10.2021.)

3.3 Sijoitusrahastot

Sijoitusrahastot ovat suosittuja ja helppoja ja vaivattomia niille sijoittajille, jotka eivät seuraa talouselämän kehitystä päivittäin. Näitä vaihtoehtoja tarjoaville pankeille, pankkiiriliikkeille ja vakuutusyhtiöille tämä on kannattavaa ja riskitöntä liiketoimintaa, sillä palkkiot kerätään, menivät kurssit ylös tai alas. Näin ollen erilaisia rahasto vaihtoehtoja myydään ja markkinoidaan jatkuvasti pankkien ja rahoitusliikkeiden asiakkaille. (Saario 2020, 26.)

Sijoitusrahasto koostuu arvopapereista, kuten osakkeista tai korkoinstrumenteista. Sijoittamalla rahastoon sijoittaja saa rahasto-osuuksia. Rahastoyhtiö ja salkunhoitajat sijoittavat rahastoon sijoitetut varat heidän sijoituspolitiikkansa mukaisesti. Lähes kaikilla pankeilla on omat rahastonsa ja näiden hoitamisesta vastaa pankin rahastoyhtiö. Osakerahastot sijoittavat pörssiosakkeisiin, korkorahastot korkoinstrumentteihin ja lisäksi yhdistelmärahastot näihin molempiin. Rahastosijoituksen riski voidaan nähdä osakesijoitusta matalampana, koska rahaston kautta saadaan hajautus useaan arvopaperiin. (Sijoittaja.fi.)

Rahastot jaetaan kahteen pääluokkaan: aktiivisiin rahastoihin ja passiivisiin indeksirahastoihin. Aktiivisissa nimensä mukaisesti salkunhoitotiimi tutkii rahaston kohdemarkkinoita aktiivisesti ja tekee sijoituspäätöksiä sen mukaan. Aktiivinen rahaston hoitaminen vaatii työpanoksia ja sijoittajalta perittävät palkkiot ovat näin ollen suurempia, yleensä 1–2 % vuotuisia hallinnointipalkkioita ja lisäksi voi olla tuottosidonnaista palkkiota. Passiivisia hoidetaan passiivisesti eli rahastoyhtiö ei tee aktiivisesti sijoituspäätöksiä, vaan tavoittelevat passiivisen indeksirahaston avulla markkinoiden keskimääräistä tuottoa. Näin passiiviset rahastot perivät selvästi pienempää tuottoa, yleensä noin 0–0,5 % vuotuista hallinnointipalkkiota. Tutkimusten mukaan mitä pienempiä kuluja rahasto perii sitä paremmat pitkän aikavälin tuotot ovat olleet keskimäärin.

”Rahastojen pitkän aikavälin tuotot ovat keskimäärin olleet sitä paremmat mitä pienempiä kuluja rahasto perii.” (Osakesijoittaja.fi.)

Lisäksi ETF-rahastot (Exchange Traded Funds) eli pörssinoteeratut rahastot poikkeavat muista rahastoista, sillä niitä voi ostaa ja myydä pörssissä samalla tavalla kuin pörssiosakkeita. ETF seuraa jotain indeksiä ja se muodostuu usein siten, että rahastoon ostetaan osakkeita samalla painolla kuin niitä on indeksissä. Arvo määräytyy kuten osakkeilla eli sen mukaa millä hinnalla niillä on viimeksi tehty kauppaa. ETF-rahastoja pidetään kustannustehokkaina ja ne ovat suosittuja esimerkiksi kuukausisäästämisen mahdollisuutena, jolloin piensijoittaja voi päästä kasvattamaan omaa varallisuutta ja päästä käsiksi sellaisiin sijoituskohteisiin, joihin ei muuten pääsisi. Indeksissä on mukana useiden toimialojen yhtiöitä, jolloin hajautushyöty on laaja. (Osakesijoittaja.fi.)

Helsingin pörssin keskiarvotuottoon pääsee mukaan ostamalla Helsingin pörssissä noteerattuja alhaisten kustannusten OMXH25-indeksiosuuksia. Kolmen vuosikymmenen jaksolla suomalaisten pörssiyhtiöiden keskimääräinen vuotuinen tuotto osinkoineen on ollut 11 prosenttia. Yhden OMXH25-indeksiosuuden ostamalla pääsee kerralla 25 suurimman Helsingin pörssiyhtiön omistajaksi. Indeksiin kuuluvissa yhtiössä on mukana

ruotsalainen Telia, jolla on rinnakkaislistaus Helsingin pörssissä. Yhdellä sijoituksella tulee hajautus 25 yhtiöön. Näistä yhden yhtiön paino on rajattu seitsemään prosenttiin. Pörssinoteeratun indeksirahaston koostumus ja yhtiöiden painoarvot tarkistetaan puolivuositain. (Saario 2021, 87–89.)

3.4 Sijoitusstrategiat

Sijoitusstrategiat muodostetaan sijoitussuunnitelman ja tavoitteiden pohjalta. Useimpia vaihtoehtoisia strategioita on olemassa, miten voidaan lähteä lähestymään osakkeiden valintaa osakesalkkuun. Eri sijoitustyyliissä hyödynnetään erilaisia ominaisuuksia, tietoa ja kokemusta tavoitellessa pidempiä tai lyhyempiä osakkeiden omistuksia ja tuottoja. Ostos- ja myyntipaikat voivat vaihdella eri markkinatilanteissa eri strategioissa. Ylituottojen tavoittelu vaatii aktiivista markkinoiden seurantaakin, kun taas markkinan keskimääräisen tuoton voi saada sijoittamalla indeksirahastoon vähäisellä ajan käytöllä passiivisemmalla strategialla.

3.4.1 Arvosijoittaminen

Arvosijoittaja etsii osakkeita, jotka ovat selkeästi aliarvostettuja verrattuna yhtiön todelliseen arvoon ja pitkän aikavälin potentiaaliin. Yhtiön arvo on eri asia, kuin sen hinta eli pörssikurssi. Arvosijoittaja pyrkii ostamaan osakkeita niiden todellista arvoa alempaan hintaan ja huomioimaan myös turvamarginaalin. Arvosijoittaja karttaa kaikkein trendikkäimpiä toimialoja ja yhtiöitä, sillä ideana on pyrkiä löytämään yhtiöitä, joiden toimialalla on mahdollisimman vähän kilpailua. Tällaisen yhtiön menestyessä osakkeiden arvonnousu on todennäköisempää kuin erittäin kilpailuilla alalla. (Nordnet.fi.)

Arvosijoittamisessa yhtiöanalyysi yhdistyy kurinalaisuuteen ja malttiin, koska pyrkimys on ostaa oikealla hetkellä osakkeen hinnan ollessa riittävän halpa. Hinnoittelun ollessa yleisesti korkealla, arvosijoittajan on vaikea löytää ostettavaa. Arvosijoittaja perehtyy yhtiön taseeseen ja tuloslaskelmaan. Arvostrategia perustuu absoluuttiseen tuoton tavoitteluun ja riskin välttämiseen. Tällöin kiinnitetään erityistä huomiota ensin siihen, mikä voi mennä pieleen. Arvosijoittaja nojaa oletukseen, että markkinat eivät ole jatkuvasti tehokkaat vaan pörssissä ilmenee markkinapsykologiaa, laumakäyttäytymistä ja ylilyöntejä. Tavoiteltua ylituottoa saavutetaan, kun osakkeen aliarvostus poistuu. (Hämäläinen, Oksaharju & Walker 2018, 27–30.)

3.4.2 Kasvusijoittaminen

Kasvusijoittaja etsii keskimääräistä nopeammin kasvavia yhtiöitä. Lähtökohtaisesti kasvusijoittaja on enemmän kiinnostunut yhtiöiden kovasta ennustetusta tulevasta

kasvusta ja antaa arvoa kasvunäkymille, jolloin on valmis maksamaan yhtiön tulevasta potentiaalista. Kun pyrkimys on ostaa kasvumahdollisuuksia mahdollisimman edullisesti, ei olla välttämättä edes kovin kiinnostuneita arvostuskertoimista, vaan uskotaan yhtiön nopean kasvun kompensoivan maksetun hinnan. Tavoitteena on päästä hyötymään sekä tulokasvusta että arvostuskertoimien kasvusta, jolloin osakekurssi voi nousta raketin lailla. (Nordnet.fi; Hämäläinen ym. 2018, 29.)

3.4.3 Laatusijoittaminen

Laatusijoittaja sijoittaa pörssin parhaimpiin yhtiöihin, eikä juuri myy osakkeita, sillä yhtiön laadukas liiketoiminta nostaa osakkeiden hintoja vuodesta toiseen. Tarkoitusta on keskittyä yhtiön fundamentteihin, kuten kestävään kilpailuun, osaavaan johtoon ja markkina-asemaan. Laatusijoittajan tuotto perustuu kannattavan kasvun myötä vahvistuvaan osinkovirtaan. Laatu-yhtiöille on tunnusomaista korkea kannattavuus ja vakaa tulos läpi suhdannesyklin. Lisäksi vahva tase mahdollistaa investoinnit ja antaa turvaa matalasuhteissa. Laatu-yhtiöön sijoittamisessa on keskeistä tarkastella yhtiön laadun mittareita tunnuslukujen avulla. (Heikkilä 2017.)

3.4.4 Osinkosijoittaminen

Osinko on yrityksen omistajilleen jakama osuus voitoista. Suomalaiset pörssiyhtiöt jakavat osinkoa yleensä kerran tai kaksi kertaa vuodessa. Osinkosijoittaminen tarkoittaa kohtuullisen suurta tai kasvavaa osinkoa jakaviin osakkeisiin sijoittamista.

Yksi osakkeen arvonnousun peruste on kasvava osingonjako. Kun osakesijoituksen kokonaiskannattavuutta lasketaan, osakkeenomistajan tulopuolen muodostavat osakkeelle maksetut osingot ja osakkeen mahdollinen arvonnousu. Mitä pidempään osakkeet ovat omistettu, niin sitä suuremmaksi muodostuvat osinkojen osuus, kun taas lyhemmissä omistuksissa arvonnousu on helposti osinkoja suurempi. (Nordnet.fi; Saario 2020, 119.)

Osinkosijoittamisen suurimmat edut liittyvät tasaiseen passiiviseen tuloon, kurssien liikkeiden merkityksen vähenemiseen, osinkojen uudelleensijoittamiseen ja riskitason pysymiseen hallittuna. Osinkoa tuottavat yritykset ovat keskimäärin voitollisia, vakiintuneen aseman omaavia ja toimivat defensiivisillä aloilla. (Kaaosteoria.fi 2020.)

3.5 Sijoitustuotteiden verotus

Verotuksessa ei ole tapahtunut isompia muutoksia vuonna 2021 ja edellinen suurempi muutos oli osakesäästötilin käyttöönotto 1.1.2020. Yksityishenkilöllä on mahdollista lykätä

suorissa osakeomistuksissa osinkojen ja luovutusvoittojen veronmaksua myöhemmäksi käyttämällä osakesäästötiliä. (Pörssisäätiö 2021.)

Arvopapereita myytäessä verottajalle menee osuus voitollisesta kaupasta. Kaikki tieto pörssikaupoista menee verottajalla ja vero maksetaan voitosta. Tappiot sen sijaan saa vähentää voitoista kaupantekovuoden ja viiden sitä seuraavan vuoden aikana. (Saario 2021, 115.)

Keskeiset verotuksen rakenteet ja verokannat ovat pysyneet ennallaan.

Pääomatuloverokanta on 30 % ja verotettavan pääomatulon 30 000 euroa ylittävältä osalta 34 % vuonna 2021. Osingot verotetaan suoraan arvo-osuustilillä niiden maksupäivänä 85-prosenttisesti pääomatuloveron alaisina eli pörssiosinkojen vero on 25,5-28,9 prosenttia. Näin ollen osingoista 15 % on verotonta tuloa. Osakkeenomistaja maksaa 25,5 prosenttia veroa osinkotuloista, kun hänen verotettavat pääomatulot verovuonna ovat enintään 30 000 euroa eli 85 prosentista 30 prosenttia pääomatuloveroa. Vastaavasti 30 000 euroa ylittävältä osalta maksetaan 28,9 prosenttia eli 85 prosentista 34 prosenttia veroa. (Pörssisäätiö 2021.)

30 000 euroon asti	30 %
30 000 euroa ylittävästä osasta	34 %

Kuva 3. Pääomatulon veroprosentti. (Vero.fi.)

Lisämainintana korkotulojen lähdevero on 30 %. Korkotulot ovat joko korkotulon lähdeveron alaisia korkoja verotuksessa tai pääomatuloina verotettavia korkoja.

Lähdeveron alaisia korkoja ovat kotimaasta saadut talletustilien korot ja joukkovelkakirjalainojen, vaihtovelkakirja- ja optiolainojen korot sekä indeksilainojen tuotot. (Vero.fi.)

4 Sijoittamisen riskejä

Osakesijoittamiseen liittyy aina riskejä. Niitä ei kannata kuitenkaan lähteä minimoimaan nollaan, sillä samalla tuotto-odotus lysähtää. Riskin ja tuotto-odotuksen sanotaankin kulkevan käsi kädessä. Tässä asiassa on fiksua tunnistaa oma riskinottokyky ja toimia sen mukaan. Hyvä tapa on miettiä, milloin sijoitettavia varoja tarvitaan ja tehdä päätöksiä sillä aikajänteellä. Nuorella henkilöllä tämä aika voi olla useita vuosikymmeniä ja näin ollen riskiä voidaan ottaa enemmän. Pitkä sijoitusaika tuo luultavasti useita kurssinousuja ja -laskuja, jotka aikaväli tasaa. Lisäksi jokaisella sijoittajalla on oma temperamenttiin sidottu riskinottohalu, joka voi olla alempi kuin riskinottokyky. Toinen nukkuu yönsä paremmin, vaikka salkun arvo putoaisi 20 prosenttia.

Yritysriski on aina olemassa jokaisen yrityksen kohdalla. Hankkimalla sellaisen yrityksen osakkeita, jonka talous on huonossa kunnossa, ottaa korkean yritysriskin. Hajauttamalla useampaan yhtiöön voidaan pienentää yritysriskiä, toimiala ja maantieteelliset hajautukset jakavat myös riskiä, sillä eri toimialat reagoivat markkinoiden muutoksiin eri lailla. Ajallinen hajautus tulee huomioon, kun sijoitetaan pienissä erissä esimerkiksi kuukauden välein, eikä kaikkea kerralla. (Saloheimo 2019.)

4.1 Markkinariski

Markkinariski eli systemaattinen riski on kaikille yrityksille yhteinen. Se kuvaa koko globaalin osakemarkkinan yhteistä riskiä, eikä siltä voi välttyä edes hajauttamalla sijoituksia laajasti, sillä maailman pörssit seuraavat hyvin paljon toisiaan. Markkinalasku vaikuttaa negatiivisesti arvopapereiden hintaan ja arvostustasoihin. Markkinarisktiin vaikuttavat makrotaloudelliset tekijät, kuten talouskasvun hidastuminen ja korkotason muutokset. (Pankkiasiat.fi.)

4.2 Korkoriski

Korkoriski tarkoittaa, että sijoitusten arvo saattaa laskea markkinakorkojen noustessa. Korkotason lasku on pörssille hunajaa, mutta nousu on myrkkyä.

Yksi suuri riski osakesijoittajalle on yleisen korkotason nousu, jos Yhdysvaltain keskuspankki Fed alkaa nostaa ohjauskorkoa liian nopeasti hillitäkseen inflaatiota. Se alkaa tukahduttaa talouskasvua. Sijoituskohteiden kiinnostavuutta siis voidaan säädellä korkopolitiikalla. Korkotason nousu voi johtaa alhaisempaan kulutukseen ja yritysten korkokulujen nousuun. Tämä heikentää yritysten voittoja. (Saloheimo 2019.)

4.3 Poliittiset riskit

Poliittisen riskin vaikutusten havaitseminen on haastavaa, koska vaikutukset näkyvät yksityisissä teoissa, jotka jäävät lähtökohtaisesti tekemättä. Esimerkiksi tekemättä jääneet investoinnit tai syntymättä jääneet työpaikat. Ne eivät näy tilastoissa eikä niitä voi etu- eikä jälkikäteen todentaa.

Ne havaitaan vasta kun riskin vaikutukset ovat realisoituneet ja aiheuttaneen laman, julkisen ylivelkaantumisen tai massatyöttömyyden. Juurisyihin puuttuminen ajoissa on hankalaa.

Kansainvälinen sijoittaja arvioi yritys- ja toimintaympäristöriskiä, kun etsii kohteita, minne päin maailmaa investointinsa suuntaa. On otettava huomioon jokaisen maan oletettavat kehityssuunnat ja esimerkiksi viimeisen vuoden aikana tehdyt toimet eivät ole omiaan edistämään Suomen asemaa luotettavana ja turvallisena investointipaikkana.

Myöskin yksityinen sijoittaja arvioi poliittista riskiä sijoituspäätöksissään ja kohtaa sijoitusmaan valinnan viimeistään pankin sijoitusneuvonnassa. Sijoituksia hajautetaan alueille, missä on edellytyksiä lupaaville kasvunäkymille.

Maat ja alueet kilpailevat toimintaympäristöinä sijoittajista ja yrityksistä. Valtionjohdon taholta voidaan vaikuttaa tähän maiden ja talouksien kiinnostavuuteen investointien kohteena. Yrittämisen ja omistamisen edellytyksiä parantamalla voidaan vähentää poliittista riskiä, mutta viimeisin kehityssuunta ei näytä paranemisen merkkejä Suomessa. (Roininen 2020.)

4.4 Talouskriisi

Talouskriisejä ilmenee maailman historiassa, kriiseissä toistuu yhteyksiä, mutta ne ovat erilaisia. Talouskriisi on yleensä seuraus finanssikriisistä. Finanssikriisissä yksi tai useampi merkittävä omaisuususerä, kuten kiinteistöt, osakkeet tai öljy menettävät nopeasti ja usein odottamattomasti merkittävän määrän nimellisarvostaan. Esimerkkejä tapahtumista ovat rahoitusmarkkinoiden kaatumiset, asuntomarkkinoiden kaatumiset tai talletuspaot pankeista.

Asiantuntijat voivat spekuloida aiheen ympärillä, mutta todellisuudessa kriisin syntymistä ei tiedetä etukäteen. Talouskriisi muuttaa pelisääntöjä, useat eri omaisuusluokat laskevat yhtäaikaaisesti ja arvovaihtelu eli volatiliiteetti kasvaa. Viimeisimpiä kansainvälisiä talouskriisejä ovat teknokupla, finanssikriisi, eurokriisi ja koronakriisi. Näistä maailmalaajuiset talouskriisit vaikuttivat merkittävästi erityisesti osakemarkkinoiden kehitykseen ja talouskasvuun. Eri omaisuusluokkien välinen korrelaatio lisääntyy kriisissä

ja osakkeiden markkina-arvo laskee, kunnes vähän pidemmällä aikavälillä kriisistä selvitään. Osakekurssit palautuvat, markkinaheilunta laskee ennalleen ja omaisuusluokkien välinen korrelaatio palaa kutakuinkin entiselle tasolleen. (Blomster 2021.)

5 Toiminnallisen työn toteutus

Tässä luvussa esittelen toiminnallista työtä ja sen toteutusta. Toiminnallisen opinnäytetyön aiheena on opas pörssisijoittamisen maailmaan. Rakenne on suunniteltu vastaamaan asioita, joita näen keskeisenä tiedostaa, miettiessä sijoittamista ja varallisuuden kasvattamista. Painotus on löytää itselle tuottoisa sijoitussuunnitelma ja -strategia.

5.1 Oppaan kuvaus

Opas on tehty oman osaamisen, kokemuksen ja lukeman kirjallisuuden pohjalta. Seppo Saarion teokset ja Pörssisäätiön tuottama materiaali ovat keskeisiä lähteitä, joiden pohjalta opas on kasattu. Oppaan luvuissa lähdetään perehtymään sijoitussuunnitelmaan, korkoa korolle -ilmiöön, markkinariskeihin, salkku esimerkkiin, vinkkeihin, seurattaviin asioihin ja lopuksi vältettävissä oleviin sudenkuoppiin. Siinä näytetään konkreettisesti ne asiat, jotka ovat käyneet toteen ja pyritään vinkkien ja esimerkkien kautta auttamaan lukijaa hahmottamaan osakemarkkinakenttää paremmin. Opas sisältää niitä keskeisiä kysymyksiä, mitä osakemarkkinoille osallistuvan kuuluu jatkuvasti kysyä itseltään.

5.2 Tekstisisältö ja rakenne

Rakenne alkaa johdannosta ja sijoitussuunnitelma käsitteestä. Tässä käydään perusjutut, joilla herätellään lukijaa. Sijoitussuunnitelma kappale sisältää kaikki vaiheet, mitä toimivaan suunnitelmaan tehdessä kuuluu käydä läpi ja jota noudattamalla voidaan selvittää vaikeiden kurssinotkahdusten yli. Korkoa korolle -ilmiö on avattu selkeiden esimerkkien avulla auki, jotta jokainen ymmärtää kyseisen ilmiön nerokkuuden. Volatiliteetti nousee huomattavasti markkinoiden ajautuessa kriisiin. Käsitettä on avattu luvussa neljä ja mitä siitä seuraa. Luvussa viisi käydään läpi salkku esimerkki, jossa nähdään mitä viimeisen kolmen vuoden aikana on tapahtunut suosituimmille suomalaisille kansanosakkeille osakesalkussa. Opas pörssisijoittamiseen maailmaan kysyy vinkkejä kappaleessa kuusi, mihin keskittyä, kun haluaa alkaa sijoittaa pörssiosakkeisiin. Kappaleessa seitsemän käydään niitä asioita, mitä täytyy seurata, kun sijoitetaan. Lopuksi kappaleessa kahdeksan on yhteenveto ja vältettäviä asioita, sijoittajan yleisimpiä virheitä.

5.3 Valmis opas ja sen hyödyntäminen

Opas on esimerkki, jos haluaa lähteä kyseiseen toimintaan mukaan, mutta ei anna valmiita neuvoja ja kehota toistamaan jo tapahtuneita asioita ja osakepoimintoja. Oppaan sijoitussuunnitelma antaa lukijalle ne kaikki vaiheet, mihin on syytä oman toiminnan pohjautua, kun lähdetään sijoittamaan. Suunnitelman merkitys korostuu erityisesti

epävarmuuksien hetkellä, jotta voidaan välttää hätiköityjä päätöksiä. Oppaassa esiintyy osakemarkkinoille sijoittamisen riskit niitä vähättelemättä, mutta myös se miten historiallisesti pitkällä aikavälillä osakemarkkinat ovat tuottaneet paremmin kuin muut omaisuuserät. Oppaan vinkit ovat käyttökelpoisia ja tutustumisen arvoisia. Myös lähteitä voi käydä katsomassa ja jatkaa lukemista niiden parissa ja alkaa opiskelemaan aihetta syvemmin. Jatkuva oppiminen, seuranta ja itsensä kehittäminen tuo varmasti tulosta sijoittaessa varoja pörssiosakkeisiin. Asioiden toistaminen ja kertaaminen ei myöskään ole pahitteeksi, kun mieli alkaa epäillä omaa toimintaa pörssikurssien ollessa pakkasella.

6 Pohdinta

Aihe on mielestäni ajankohtainen, sillä lakisääteinen eläkeikä on nousussa ja omasta taloudesta on syytä huolehtia läpi elämän. Sijoittaminen on ollut viime vuosina paljon esillä eri medioissa ja näen, että virheitä voidaan välttää perehtymällä ja ottamalla selvää asioista ennen arvopaperimarkkinoille astumista. Oppaat ovat tähän hyvä tietoisku. Olen pyrkinyt nostamaan esiin tärkeitä pointteja, joita en välttämättä itse huomannut, kun aloitin ja näin muutaman vuoden jälkeenkin voi olla edelleen paremmin perillä riskeistä sekä mahdollisen romahduksen hetkellä muistaa pitää kiinni omista sijoitusperiaatteista, eikä panikoida.

6.1 Opinnäytetyöprosessi

Opinnäytetyöprosessi oli osittain haastava, mutta pakollinen. Sain paljon lisää informaatiota päättettyä arvopaperien maailmasta, jonka koen erittäin hyödylliseksi tulevaisuuden tuottojen tavoittelussa. Jatkuva oppiminen on tietysti tuleva mukana ja paljon maailman tilanteessa ja uutisoinnissa mukana oleminen auttaa löytämään operoinnin paikkoja.

6.2 Oman osaamisen arviointi

Olen harrastanut sijoittamista nyt vuoden 2020 helmikuusta lähtien ja koen aloittamisen itsessään olleen paras päätös. Aiheesta olen ollut kiinnostunut jo pidemmän aikaan, mutta vasta pörssimaailmaan itse mukaan lähteminen oikeilla pelimerkeillä on tehnyt toiminnasta konkreettisempaa. Kauppalehteä ja talousuutisia on tullut seurattua ja olenkin etsinyt potentiaalisia sijoituskohteita. Tilanne, jossa lähdin markkinoille mukaan, oli kaikin puolin erikoinen ja markkinoiden romahdus tapahtui maaliskuun lopussa 2020. Pääsin hyvään aikaan liikkeelle ja seurasin maailman muutoksia ja mahdollisia sen hetken trendejä. Korona pandemiasta markkinat toipuivat nopeasti takaisin ja pörssikurssit nousivat yli aiempien huippujen. Esimerkiksi peliyhtiöt Rovio ja Remedyn kelkkaan lähdin mukaan ja kyseisessä tilanteessa menestyneet pelit ja ihmisten kotona vietetty aika, nosti kurssia huomasti. Myös Harvian nousu 2020 alkuvuodesta on ollut huimaa ja sauna- ja spa maailmassa kauppa on käynyt, kun ihmiset ovat panostaneet koteihin ja vapaa-ajan viihtyvyyteen sekä viettäneet aikaa mökeillä ja kotioiloissa. Näihin kurssisiin pääsin tilanteessa mukaan hieman sattumalta, mutta parhaita oston paikkoja ei välttämättä aina tule ja laskun pohjalta ei pääse ostamaan ja tekemään heti suuria nousuja.

Opinnoissa kävin sijoittamiseen liittyvät kurssikokonaisuudet ja siellä sain taas uutta tietoa tukemaan päätöksentekoa. Tutustuminen pörssisäätiön toimintaa ja osallistuminen heidän etäpörssi-iltaansa oli mielenkiintoinen tietoisku niistä yrityksistä, joita siellä oli

esittelyvuorossa. Tämänkaltaisesta toimitusjohtajan yhtiön esittelystä ja näkymistä sain uutta pohjaa omiin pörssipoimintoihin. Kaikki informaatio pörssiosakkeista vaihe vaiheelta on kasvattanut tietämystä ja tämän opinnäytetyön aiheen valinnassa otin myös työkseni tutustua osittain tämän kautta alan kirjallisuuteen enemmän ja kaikkeen siihen valtavaan määrään materiaalia, mitä esimerkiksi pörssisäätiön sivuilla on arvopaperien maailmasta.

Tässä asioita käsitellessä olen päässyt taas vähän pidemmälle ja löytänyt vinkkejä toimia ja sijoittaa. Alan videoita ja podcasteja on tullut seurattua ja erilaisen perspektiivin sijoittaminen kiinnostaa ja aion tarkastella erilaisia analysoinnin keinoja päätöksenteon tukena. Myöskin foorumien seuraaminen on osoittautunut hyödylliseksi osakepoimintoja tehdessä, mutta omaan kokonaiskuvaan perustuen. Sijoitusstrategioiden ja -kentän laajalaisempi tuntemus on tarttunut tässä matkan varrella ja omat päätökset ovat vahvistuneet. Koen, että tekemällä oppii parhaiten ja jatkuvasti on paljon kehitettävää. Tässäkin opinnäytetyössä esille tuotavat asiat ovat vain pintaraapaisu, mutta asioiden lukemista tarvitaan itsenäisen päätöksenteon tueksi.

Haastavat ajat tuovat muuttujia matkaan ja tarkoituksena on olla riittävän hyvin perillä niistä korteista, missä olen mukana ja välttää näin ollen suuremmat yllätykset. Näen tämän toiminnan kuitenkin pitkäjänteisenä ja pyrkimykset vuosien ja kymmenien vuosien päähän. Sijoittaminen on kärsivällistä ja vaatii pitkäjänteisyyttä.

6.3 Lisäosa edistyneemmälle sijoittajalle

Tulevaisuudessa tämän aiheen jatkona voisi olla vaihtoehtoiset sijoituskohteet ja niihin perehtyminen. Kriisien uhatessa taloustieteen näkemykset kiinnostavat, miten varallisuutta voisi turvata. Sijoituskohteina voidaan mennä valuuttoihin, kultaan, maa- ja metsäomistuksiin. Lisäksi suurempia pääomia monesti vaativat asunto- ja kiinteistösiijoittamista pidän myös mielenkiintoisena sijoittamisen muotona, missä varallisuus on kiinni enemmän konkreettisessa asiassa, jota myöskin täytyy hallinnoida hieman toisella tavalla tai osuuksia, joiden tuotoissa täytyy ottaa huomioon eri asioita.

Lähteet

Ajattelijä, T. 26.8.2021. Vaurastumisen sietämätön tuska. Sijoitustieto.fi artikkeli.

Luettavissa: <https://www.sijoitustieto.fi/sijoitusartikkelit/vaurastumisen-sietamaton-tuska>.

Luettu: 1.9.2021

Blomster, H. 23.9.2021. Sijoittaja, varo näennäisesti matala riskiä. Sijoittaja.fi Toimituksen blogi. Luettavissa: <https://www.salkunrakentaja.fi/2021/09/sijoittaminen-riski-tavoite/>.

Luettu: 17.11.2021

Erkkilä, J. 15.3.2020. Koronakriisi ja aiemmat pörssiromahdukset vertailussa – kuinka vakavasta kriisistä on kyse? Salkunrakentaja.fi markkinakommentti. Luettavissa: <https://www.salkunrakentaja.fi/2020/03/koronakriisi-porssiromahdus/>. Luettu: 15.10.2021

Euroclear Finland 31.10.2021. Lista osakkeenomistajista yhtiöittäin. Luettavissa: https://www.euroclear.com/dam/EFi/Statistics/Shareholders/Shareholders_20211031.pdf.

Luettu: 2.11.2021

Heikkilä, T. 17.7.2017. Mikä on laatuyhtiö? Sijoittaja.fi. Luettavissa:

<https://www.sijoittaja.fi/58197/mika-on-laatuyhtio/>. Luettu: 10.11.2021

Hämäläinen, K. 1.7.2020. Sijoituskonkari Petri Ukkola: "Trendin löytäminen on kaiken a ja o". Taloustaito.fi Rahat. Luettavissa: <https://www.taloustaito.fi/Rahat/sijoituskonkari-petri-ukkola-trendin-loytaminen-on-kaiken-a-ja-o/#e4d93467>. Luettu: 18.9.2021

Hämäläinen, K., Oksaharju, J. & Walker, R. 2018. Arvoguru. 2. painos. Otavan Kirjapaino. Keuruu.

Hämäläinen, K. & Oksaharju, J. 2020. Sijoita kuin guru. Täysin uudistettu painos. Otavan kirjapaino. Keuruu.

Jäntti, E. 22.9.2020. Älä makuuta rahoja tililläsi. OP Media. Luettavissa: <https://www.op-media.fi/saastaminen/rahastosaastaminen/ala-makuuta-rahoja-tilillasasi/>. Luettu: 12.9.2021

Kaaosteoria.fi. 19.10.2020. Osinkosijoittaminen – passiivista tuloa parhaimmillaan.

Kaaosteoria.fi blogi. Luettavissa: <https://kaaosteoria.fi/osinkosijoittaminen-passiivista-tuloa-parhaimmillaan/>. Luettu: 8.11.2021

Korte, H. 14.9.2021. Tiina Pöhölliä oli nuorena vaikeuksia löytää rahat lukiokirjoihin, nyt vaurastunut sijoittaja voisi halutessaan lopettaa työt – Sijoittamista ohjaa yksinkertainen nyrkkisääntö. Helsingin Sanomat. Luettavissa: https://www.hs.fi/hyvinvointi/art-2000008256166.html?utm_source=facebook&utm_medium=social&utm_campaign=hs_vk_timantit_jatkuva&utm_content=Facebook_Mobile_Feed&fbclid=IwAR3x64dJlvOHe2WAK9R_U4Ug1_oBRwxcCPzNpN16l_bhYXJNwK8TVCC8Fuc_aem_AfDDdLixRly4aKBFFAZE rHb8QZgF8-MDGn9wPkpDVWI0lvZwdFS5OLXqk_rNzWuF_lu_jndqbgEiX46SOziWYYzE0DmjG9QuMhIBIOzp8Ws4ZxugReamucbKBX-S5tzjX8g. Luettu: 15.9.2021

Naukkarinen, J. 2017. Osakeopas. Pörssisäätiö. Luettavissa: <https://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2017/06/Osakeopas-2017.pdf>. Luettu: 1.10.2021

Nordnet.fi. Näin valitset itsellesi sijoitusstrategian. Nordnet koulu. Luettavissa: <https://www.nordnet.fi/blogi/koulu/osakkeet/sijoitusstrategiat/nain-valitset-itsellesi-sijoitusstrategian/>. Luettu: 3.11.2021

Nordnet.fi. Sijoitusstrategiat. Nordnet koulu. Luettavissa: <https://www.nordnet.fi/blogi/koulu/osakkeet/sijoitusstrategiat/>. Luettu: 3.11.2021

Nordnet Suomi 20.4.2020. Näin valitset voittajaosakkeet, vieraana Jukka Oksaharju. Osakejahti 1. jakso. Video. Katsottavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=XsVlk8t4Abk>. Katsottu: 30.9.2020

Nordnet Suomi 18.5.2020. Mihin sijoittaisit, Sauli Vilen? Osakejahti 2. jakso. Video. Katsottavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=-Xppb7AfG8k>. Katsottu: 1.10.2021

Osakesijoittaja.fi. Rahastosijoittaminen – Opas rahastoihin sijoittamiseen. Luettavissa: <https://www.osakesijoittaja.fi/rahastosijoittaminen/>. Luettu: 1.10.2021

Osakesijoittaja.fi. ETF-sijoittaminen – Lue tietopaketti ETF-rahastoista. Osakesijoittaja.fi Rahastosijoittaminen. Luettavissa: <https://www.osakesijoittaja.fi/etf-rahastot/>. Luettu: 1.10.2021

Osakesijoittaja.fi. Helsingin pörssi – OMXH. Osakesijoittaja.fi Osakesijoittaminen. Luettavissa: <https://www.osakesijoittaja.fi/osakesijoittaminen/helsingin-porssi-omxh/>. Luettu: 1.11.2021

Paasi, M. 12.2.2020. Pienituloisen sijoittaminen. Nordnet.fi artikkeli. Luettavissa: <https://www.nordnet.fi/blogi/pienituloisen-sijoittaminen/>. Luettu: 5.11.2021

Pankkiasiat.fi. Markkinariski. Luettavissa: <https://pankkiasiat.fi/markkinariski>. Luettu: 17.10.2021

Pitkänen, P. 12.9.2021. Näin paljon voisit tienata sijoittamalla lottorahat rahastoihin – 20 vuodessa melkoinen nousu. IS.fi Taloussanomat. Luettavissa: https://www.is.fi/taloussanomat/art-2000008252751.html?utm_source=dlvr.it&utm_medium=facebook&fbclid=IwAR2c42xOphR07Wo5CbzPFFzv9XI82FIhQQZoEJnUYp5vlaGuJKcK9yxzSiIU. Luettu: 13.9.2021

Pitkänen, P. 16.9.2021. Yhä useampi povaa nyt pörssisyökyä – asiantuntijat kertovat, mitä vaihtoehtoja sijoittajalla on. IS.fi Taloussanomat. Luettavissa: <https://www.is.fi/taloussanomat/art-2000008262553.html>. Luettu: 17.9.2021

Pyysing, A. 19.9.2021. Täysipäiväinen osakesijoittaminen on parasta eläketurvaa. Sijoitustieto.fi artikkeli. Luettavissa: <https://www.sijoitustieto.fi/sijoitusartikkelit/taysipainen-osakesijoittaminen-parasta-elaketurvaa>. Luettu: 15.10.2021

Pörssisäätiö 10.8.2018. Mitä tunnusluvut kertovat? Pörssisäätiö blogi. Luettavissa: <https://www.porssisaatio.fi/blog/2018/08/10/mita-tunnusluvut-kertovat/>. Luettu: 19.11.2021

Pörssisäätiö 22.10.2018. Viime vuosikymmenten nousut ja laskut. Luettavissa: <https://www.porssisaatio.fi/blog/2018/10/22/viime-vuosikymmenten-nousut-ja-laskut/>. Luettu: 5.11.2021

Pörssisäätiö. Sijoituskoulun oppitunti 9: Miten osakesäästötili toimii. Luettavissa: <https://www.porssisaatio.fi/sijoituskoulu/miten-osakesaastotili-toimii/>. Luettu: 25.10.2021

Pörssisäätiö 14.3.2020. Tee oma sijoitussuunnitelma. Luettavissa: <https://www.porssisaatio.fi/blog/2020/03/14/tee-sijoitussuunnitelma/>. Luettu: 3.9.2021

Pörssisäätiö 18.1.2021. Sijoittajan vero-opas 2021. Luettavissa: <https://www.porssisaatio.fi/blog/2021/01/19/sijoittajan-vero-opas-2021/>. Luettu: 25.10.2021

Pörssisäätiö 20.1.2021. Laadi sijoitussuunnitelma. Pörssikerho 2. Video. Katsottavissa: https://www.youtube.com/watch?v=5bAlHBsl_0s&list=PLChAuw7naU8T0dBey6Kp-DOW33IA7Blyb&index=2. Katsottu: 6.11.2021

Pörssisäätiö 3.2.2021. Osakkeiden ostaminen: osakesäästötili vs arvo-osuustili. Pörssikerho 4. Video. Katsottavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=USf-jTFZIWA&list=PLChAuw7naU8T0dBey6Kp-DOW33IA7Blyb&index=5>. Katsottu: 8.11.2021

Raeste, J-P. 10.5.2021. Konkarisijoittaja Seppo Saario: Huono sijoittaminen on suurin eriarvoisuuden lähde Suomessa. Helsingin Sanomat. Päivitetty: 3.7.2021. Luettavissa: <https://www.hs.fi/talous/art-2000007967425.html>. Luettu: 11.5.2021

Roininen, P. 18.10.2020. Mitä on poliittinen riski Suomen taloudessa? Salkunrakentaja.fi kumppaniblogi. Luettavissa: <https://www.salkunrakentaja.fi/2020/10/mita-on-poliittinen-riski-suomen-taloudessa/>. Luettu: 4.11.2021

Saarin, M. 6.9.2021. Sijoittaja Merja Mähkä listaa kolme osaketta, joita hän ostaisi juuri nyt: "Ei ole mitään järkeä sijoittaa Teslaan". Helsingin Sanomat. Päivitetty: 7.9.2021. Luettavissa: <https://www.hs.fi/visio/art-2000008236169.html?share=e92dc3b041ac3c83d97ed5afe616eb92>. Luettu: 7.9.2021

Saario, S. 2020. Miten sijoitan pörssiosakkeisiin. 20. uudistettu painos. Alma Talent. Helsinki.

Saario, S. 2021. Näin sijoitan pörssiosakkeisiin – opas nuorelle. 2. painos. Alma Talent. Helsinki.

Salkunrakentaja.fi 2019. Sijoittamisen ABC – peruseriaatteet ja kokeneiden sijoittajien vinkit. Luettavissa: <https://www.salkunrakentaja.fi/sijoittaminen-abc/>. Luettu: 2.10.2021

Saloheimo, V. 30.4.2019. Tiedosta sijoittamisen riskit. Viisasraha.fi oma talous. Luettavissa: <https://viisasraha.fi/Oma-talous/Tiedosta-sijoittamisen-riskit>. Luettu: 30.10.2021

Sijoittaja.fi. Aloita sijoittaminen. Luettavissa: <https://www.sijoittaja.fi/sijoittaminen/>. Luettu: 1.10.2021

Sijoittaja.fi. ETF-sijoittaminen. Luettavissa: <https://www.sijoittaja.fi/etf-sijoittaminen/>. Luettu: 3.11.2021

Sijoittaja.fi. 16.5.2019. Osakemarkkinoiden kaksi vuosikymmentä – poimi tärkeimmät opit. Luettavissa: <https://www.sijoittaja.fi/144229/osakemarkkinoiden-kaksi-vuosikymmenta-poimi-tarkeimmat-opit/>. Luettu: 4.11.2021

Sijoittaja.fi 22.5.2019. Parhaat strategiat osakesijoittamiseen. Luettavissa: <https://www.sijoittaja.fi/109359/parhaat-strategiat-osakesijoittamiseen/>. Luettu: 11.11.2021

Sijoittaja.fi 20.3.2020. Tee itsellesi (kirjallinen) sijoitussuunnitelma. Luettavissa: <https://www.sijoittaja.fi/168558/sijoitussuunnitelma/>. Luettu: 5.11.2021

Sijoittaja.fi. Mihin voi sijoittaa? Rahastot. Luettavissa: <https://www.sijoittaja.fi/sijoittaminen/mihin-voi-sijoittaa/rahastot/>. Luettu: 5.11.2021

Sortter.fi. Osakesäästötili vai arvo-osuustili – kuinka sijoitusstrategia vaikuttaa tilin valintaan? Luettavissa: <https://sortter.fi/osakesaastotili-vai-arvo-osuustili/>. Luettu: 15.10.2021

Summarum.fi 2021. Osakesäästötili voimistaa korkoa korolle -ilmiötä. Päivitetty: 22.10.2021. Luettavissa: <https://www.summarum.fi/sijoittaminen/osakesaastotili/>. Luettu: 24.10.2021

Vero.fi. Sijoitukset. Vero.fi Henkilöasiakkaat omaisuus. Luettavissa: <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/>. Luettu: 5.10.2021

Walker, R. 27.8.2021. Optimaalisen sijoitussalkun rakentaminen: osa 1. Sijoitustieto.fi kolumni. Luettavissa: <https://www.sijoitustieto.fi/sijoitusartikkelit/optimaalisen-sijoitussalkun-rakentaminen-osa-1-0>. Luettu: 5.10.2021

Liitteet

Liite 1. Opas pörssisijoittamisen maailmaan

OPAS PÖRSSISIJOTTAMISEN MAAILMAAN

Miikka Saarinen

LUKIJALLE

Rahoitusmarkkinat kriiseilevät aika ajoin ja tapahtuu isompia notkahduksia, jotka pudottavat pörssikursseja ja indeksejä alas kymmeniä ja kymmeniä prosentteja, jopa yli 50 prosenttia. Ihmiset toimivat markkinan lailla ja tunteilevat uutisten mukana toimeksiantoja tehden. Kurssit syöksyvät, ja nyt täytyy äkkiä pelastaa, mitä pelastettavissa on. Enkö kerennyt pörssin nousujuhlaan, mikä päivä ja kerta tietää olla mukana oikealla hetkellä.

Lähtökohtaisesti ei voi ennustaa juuri synkintä notkahdusta ja kellonlyömiä, mutta perusteltuja operointeja voi toteuttaa, kun oppii lukemaan oikeita tunnusmerkkejä ja tuntemaan yhtiöiden toimintaa paremmin. Hyvät vinkit voi saada seuraamalla menestyvän sijoittajan toimintaa ja tekemällä itse samoin. Vähäinen tieto ja kokemattomuus johtavat useimmiten sijoituksen epäonnistumiseen.

Kokemattoman sijoittajan yleisin virhe on vitkastelu. Ahneus ja pelko hallitsevat kokemattoman sijoittajan tunnemaailmaa. Kun osakkeen arvon kohotessa odotetaan nousun jatkuvan, markkinatilanteen huonontuessa ahneus muuttuu peloksi ja ollaan valmiita tyytymään vähäisempään voittoon. Jos tilaisuutta ei tule kurssin laskiessa edelleen, niin epävarmat sijoittajat luopuvat osakkeistaan tappiollisesti. (Saario 2020, 343–344.)

Keino pysyä johdonmukaisena, kärsivällisenä ja selvitä vaikeiden aikojen läpi on laatia itselle muutama selkeä periaate, miten valitset sijoituskohteen ja miten rajaat riskisi. Ennen kaikkea toteuta varojesi sijoittaminen elämäntilanteesi mukaan niin, että säilytät mielenrauhan. (Saario 2020, 306.)

SISÄLTÖ

LUKIJALLE	2
1 JOHDANTO	4
2 SIJOITUSSUUNNITELMA	6
3 KORKOA KOROLLE	12
4 MARKKINAVOIMAT JA RISKIT	14
5 SALKKU ESIMERKKI	16
6 VINKKEJÄ	19
7 SEURANTA	21
8 LOPUKSI	23
LÄHTEET	24

1 JOHDANTO

Jos oikeaa aikaa aloittaa säästäminen tai sijoittaminen jää odottamaan, niin sellaista ei ole tulossa. Laittamalla itsensä likoon ja alkamalla ottamaan asioista selvää pääsee jo hyvään vauhtiin. Usein mielenkiinto ei riitä asian seuraamiseen, jos ei ole kentällä itse mukana osallisena. Tässä lähdemme katsomaan, mitä tulisi tietää ja ottaa huomioon, mikä herättää kiinnostuksen päästä pörssiyhtiöiden voitonjakoon mukaan.

Aina sanotaan, että nuorempana voi ottaa enemmän riskiä. Nuorempi sijoittaja, jolla on paljon tulevaa aikaa, haluaa ottaa riskejä keskittämällä sijoitukset harvoin kohteisiin. Miksi?

Tehdään sijoitussuunnitelma, niin kuin mikä tahansa suunnitelma, kun lähdetään tavoittelemaan jotain ja tässä tapauksessa halutaan rajata jotain, vaikkapa rajataksesi tappiot pieniksi. On loogista merkitä muistiin sijoitusperiaatteesi sekä arvopapereita ostaessasi perusteet, miksi sijoitat juuri niihin papereihin ja missä markkinaoloissa päätät luopua niistä joko voitolla tai rajataksesi tappiot pieniksi.

Mitä pääoma voi tuottaa pitkällä aikavälillä? Säästöajan ollessa 10 vuotta, 20 vuotta, jopa 30 vuotta ja sijoituksen vuotuinen tuotto 5 prosenttia, 10 prosenttia, 15 prosenttia tai jopa 20 prosenttia korkoa korolle -tekijän vaikutus on valtava. Sijoitusajan piteneminen ja tuoton paraneminen kasvattavat pääomaa nopeasti. (Saario 2021, 23–24.)

Pörssiosakkeen omistamiseen liittyy riski eli tappiovaara ja markkinariskiltä välttyä olemalla poissa pörssimarkkinoilta. Sijoitusmarkkinoilla tuotto-odotusten ja riskin välillä on yhteys. Riskin ymmärtäminen on keskeinen osa hyvää varainhoitoa ja avain menestykseen. Suureen tuotto-odotukseen liittyy suuri riski eli epävarmuus. Sijoittaessa riskiä ei pidä nähdä mustavalkoisena, vaan sijoittajan pitäisi pystyä rakentamaan itselleen sellainen sijoitussalkku, joka vastaa sekä tuotto-odotuksiltaan että riskitasoltaan hänen näkemystään. (Saario 2020, 101.)

Konkreettisesti sijoittamisesta saa käsityksen tarkastellessa salkkuesimerkkejä, minkälaisia tuottoja on saatu, saati tappioita. Mitä osakkeet ovat tuottaneet historiassa tähän päivään saakka ja mitä osakemarkkinoilla tapahtuu. Datassa on nähtävillä heiluntaa, yhtiöt julkaisevat jatkuvasti pörssitiedotteita ja osavuosikatsauksia aina neljä kertaa vuodessa, sekä vuosikertomukset ja tilinpäätökset.

Lukijalle on joka suunnassa vinkkejä ja vihjeitä, joita ottaa talteen ja omaan pohdintaan. Muutamat poiminnat on hyvä pitää mielessä, kun kurssien heilunnat ja uutisointi pyrkivät vaikuttamaan ihmismieliin ja tarkoituksenaan pitävätkin markkinat mielenkiintoisina.

Tiettyjä yllä mainittuja asioita täytyy seurata, sillä markkinoilta poissaolo voi tulla kalliiksi. Jatkuvan muutoksen vuoksi sijoittajan tehtävänä on seurata kehitystä, opiskella uusia asioita ja pitää itsensä tietoisena markkinoilla tapahtuvista muutoksista. Kun ollaan ajan tasalla, voidaan tehdä oikea-aikaisia päätöksiä. (Saario 2020, 341.)

Tapoja osallistua sijoitusmarkkinoille on monia ja jokaisen on löydettävä itselleen paras tapa osallistua. Yksi tapa on keskittyä omaa osaamiseen ja sen tunnistamiseen. Panostamalla vahvuuksiin ja kehittämällä niitä entisestään sen sijaan, kuin olemalla yhtä hyvä kuin muut monilla alueilla. (Saario 2020, 308.)

Tiedon pohjalta tehty itsenäinen ajattelu on avain parhaisiin sijoituspäätöksiin. (Saario 2021, 16.)

2 SIJOITUSSUUNNITELMA

Maailman tunnetuin ja varakkain osakesijoittaja amerikkalainen sijoittajaguru Warren Buffet on antanut sijoittajille kolme neuvoa:

1. Aloita mahdollisimman aikaisin sijoittaminen, ajatuksena pitkä sijoitusaika
2. Keskity hyvä tuottoisiin sijoituskohteisiin, huomioi osakemarkkinat, parhaat tuotot historiallisesti on saavutettu, kun on ollut pörssiyhtiön osakkeenomistaja
3. Ole systemaattinen, tee sijoituksia säännöllisesti ja oman suunnitelman mukaan.

Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty.

Sijoitussuunnitelma on kokonaisvaltainen suunnitelma sille, miten varallisuutta sijoitetaan.

Sijoitussuunnitelmaan liittyy:

1. Tavoitteet
2. Aikahorisontti
3. Riskinottohalukkuus
4. Sijoitusten hajauttaminen eri omaisuuslajeihin
5. Käytettävät sijoitusinstrumentit
6. Millä perusteilla sijoituspäätökset tehdään
7. Salkun päivittäminen ja sijoituksista irtaantuminen
8. Sijoitussuunnitelman päivittäminen

Vaiheessa **yksi** käydään läpi sijoittamisen tavoitteet, mistä unelmoidaan ja tarvitaanko siihen unelmoimiseen jotain. Tavoite voi olla esimerkiksi eläkesäästäminen, taloudellinen riippumattomuus, pahan päivän varalle säästäminen, oman kodin ostaminen, auton hankinta tai mitä tahansa. Tavoite vaikuttaa koko sijoitussuunnitelmaan, mitä ollaan tekemässä ja kun unelma on tiedossa niin siihen on suurempi motivaatio. Iso tavoite tarkoittaa monesti enemmän riskinottoa, mikä täytyy suhteuttaa tavoitteeseen.

Vaiheessa **kaksi** tarkastellaan ajallisesti, kuinka kaukana tavoite on ja kuinka pitkäksi aikaan voi sitoa sijoitukset ennen, kun joutuu ne irrottamaan ja mahdollisesti tarvitsee sijoittamiaan varoja. Mitä enemmän on aikaa sitä enemmän voi mahdollisesti ottaa riskiä. Täytyy ottaa huomioon varoitusaika, jos joutuukin luopumaan sijoituksista huonolla hetkellä ja epäedullisella tuotolla. Tämänkaltaisessa tilanteessa kärsivällisemmällä rahalla on enemmän varoitusaikaa.

Nuorilla voidaan ajatella olevan pidempi sijoitusaika ja enemmän varaa ottaa riskiä. Tästä on käytetty esimerkkinä 100 – oma ikä, josta saatu prosenttiosuus on se summa, mikä säästöistä sijoitetaan osakemarkkinoille.

Vaiheessa **kolme** punnitaan riskinottohalukkuutta. Riskinsietokykyyn vaikuttavat useat asiat kuten ikä, sijoitusaika, tulojen kehitys ja henkilökohtaiset ominaisuudet. Nuorena riskinottohalukkuus on usein korkeampi ja jos voi sijoittaa kärsivällistä rahaa pitkäksi aikaa, niin pystyy ottamaan enemmän riskiä. Riskinottohalukkuus menee usein käsi kädessä tulotason kanssa, jos oma tulotaso laskee, riskinottohalukkuus usein laskee myös.

Nolla vaihtoehto on riskitön pankkitili, jossa ei ole riskiä niin ei ole myöskään tuottoa.

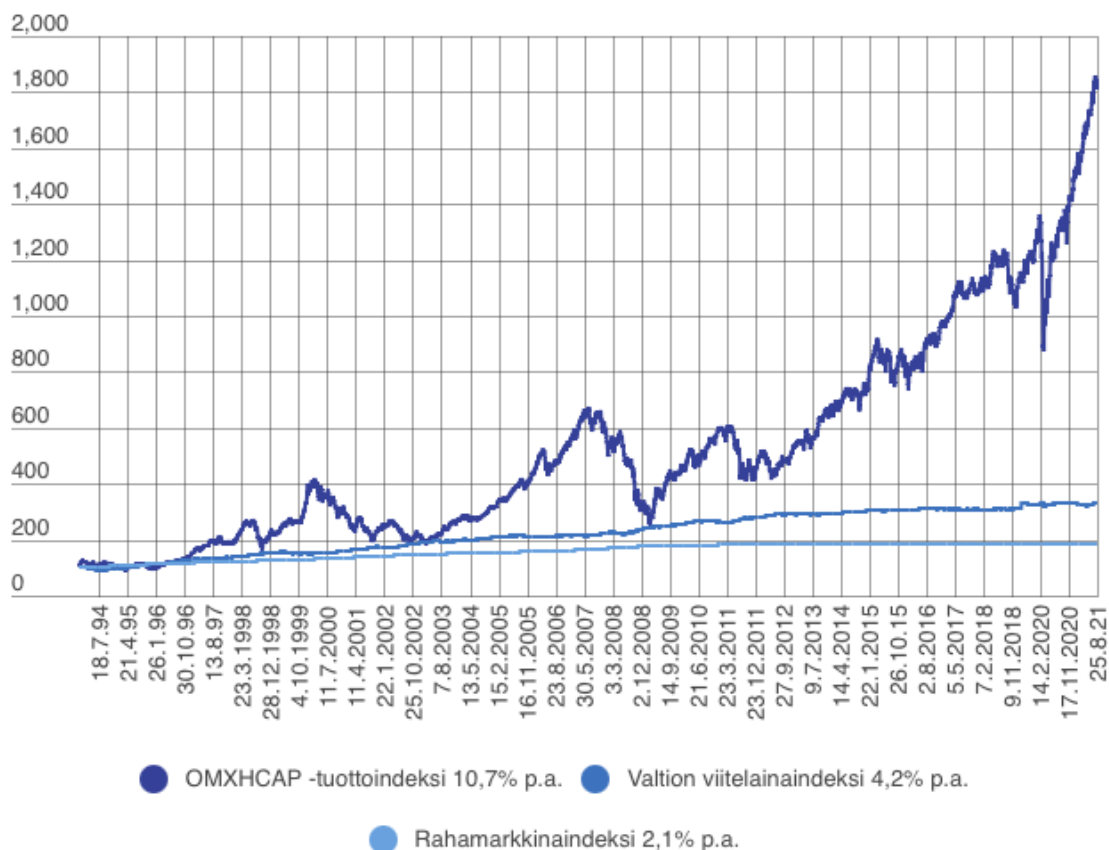
Sijoitussalkun riskisyyttä on syytä tarkastella ja hallita kokonaisuutena.

Kun sijoitussuunnitelmaa ajatellaan kokonaisuutena voi nukkua yönsä rauhassa, eikä tarvitse hermostua. Riskiä voidaan myös vähentää keventämällä osakepainoa.

Riskin voi voidaan ajatella olevan alhainen, keski-suuri tai jopa korkea.

Jos osakekurssit laskevat on hyvät tietää mitä tekee. Tässä kolme vaihtoehtoa:

1. Myy kaikki ja poistu leikistä tappiolla
2. On rauhassa eikä tee mitään, sillä suunnitelmissa on pitkä aikahorisontti, jossa osakkeet aikanaan nousevat
3. Eniten riskinottohalukkuutta, pitää osakkeet ja hyödyntää mahdollisuuden ja ostaa lisää.

Kuva 1. Eri sijoitusmuotojen tuotto Suomessa. (Pörssisäätiö 2021.)

Osakemarkkinoilla tuotto vaihtelee voimakkaammin, kuin korkomarkkinoilla. OMXHCAP-tuottoindeksi kuvastaa osakemarkkinoiden tuottoa Suomessa. Historiallisesti pitkällä aikavälillä osakemarkkinat ovat tuottaneet paremmin kuin muut omaisuuslajit. Tuotto voi vaihdella voimakkaasti osakemarkkinoilla ja joillakin ajanjaksoilla tuotto on ollut negatiivinen. (Pörssisäätiö 2021.)

Vaiheessa **neljä** tarkastellaan sijoittamista kokonaisuutena ja hajauttamista eri omaisuuslajeihin, kuten korkosijoitukset, osakkeet, kiinteistöt ja muut vaihtoehdot.

Korkosijoituksia ovat pankkitalletukset, joukkolainat ja korkorahastot. Näistä matalien korkojen aikana saatava tuotto on hyvin minimaalinen, kuten pankkitilillä ei ole korkoa lainkaan. Isompi sijoittaja voi osallistua yritysten keräämiin joukkolainoihin, joissa tuotto-odotukset ja riskit ovat matalampia. Osakkeet voivat olla joko suoria osakesijoituksia tai osakerahastoja.

Kiinteistöihin sijoittaminen on yleistä, sillä meillä on omia koteja, kesämökkejä ja sijoitusasuntoja. Näitä omistetaan tyypillisesti isoin summin, mutta myös kiinteistörahaston kautta on mahdollista sijoittaa tähän omaisuuslajiin. Muita vaihtoehtoja ovat esimerkiksi metsä sijoitukset sekä muut pienemmät erät.

Tavoitetta voi hahmottaa kokonaiskuvalla, miten olisi tarkoitus sijoittaa ja paljon pitää missäkin vaihtoehdossa, kuitenkin ettei kaikki olisi yhdessä paikassa. Löytää oikea riskipaino itselle, jossa varat on järkevällä tavalla jaettu. Talletustilillä voidaan ajatella pitävän varmuuspuskuria kolmen kuukauden menojen verran rahaa ja esimerkiksi ylimenevät voidaan sijoittaa muihin kohteisiin.

Vaiheessa **viisi** käytettävät sijoitusinstrumentit ovat joko suorat sijoitukset itse osakkeisiin, joukkolainoihin tai rahastot, joista aktiiviset korko- tai osakerahastot tai passiiviset indeksirahastot. Johdannaiset ovat lisäksi monimutkaisempia vaihtoehtoja kuten viputuotteita, joissa on vielä enemmän riskiä. Sijoitukset listaamattomiin yhtiöihin eli pörssin ulkopuolisiin yrityksiin lisää riskiä, aikaa ja vaivaa, jota sijoittamiseen vaaditaan eikä käytössä ole samanlaista sijoittajansuojaa.

Indeksisijoittaminen vs. aktiivinen osakevalinta

Indeksisijoittamalla haetaan hyötyä osakemarkkinan kasvusta eli haetaan markkinoiden keskimääräistä tuottoa, sillä indeksirahasto seuraa automaattisesti valittua indeksiä, jossa yleensä sijoituskohteita on useita. Esimerkiksi 2010-luvulla osakemarkkinat kasvoivat pääsääntöisesti, mikä oli indekssijoittajalle edullinen ja passiivinen vaihtoehto.

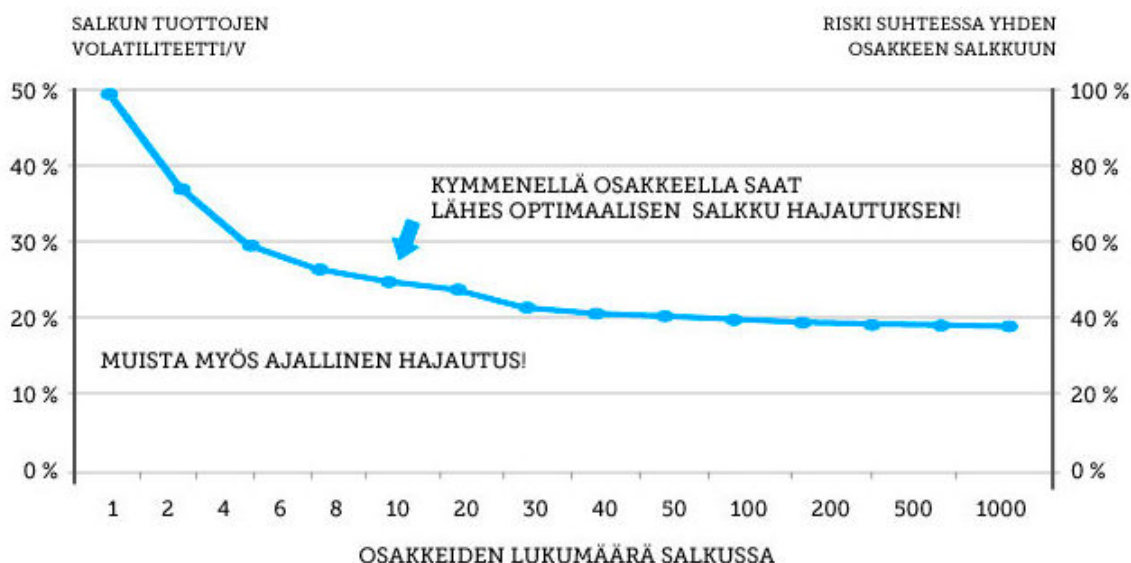
Esimerkiksi OMX H25-indeksi sisältää Helsingin pörssin markkina-arvolta 25 suurinta yritystä. Markkina-arvon muuttuessa salkun painotusta muutetaan automaattisesti, jolloin kustannusrakenne on edullisempi.

Aktiivinen osakevalinta on helmien poimintaa, jossa etsitään parhaita kohteita, joiden tulevaisuuden mahdollisuuksiin on vahvaa uskoa. Valintoja voidaan tehdä aktiivisesti joko itse tai rahaston salkunhoitajan toimesta. Esimerkiksi jos koko markkina on laskemassa, niin pyritään jättämään pois ne huonot sijoituskohteet ja saamaan parempaa tai vähemmän huonompaa tuottoa, joskin kaikki eivät kuitenkaan voi menestyä markkinoita paremmin.

Vaiheessa **kuusi** tarkastellaan miten tehdä sijoituspäätöksiä ja mitkä ovat osakevalintakriteerit. Niitä voivat olla:

- Taloudelliset kriteerit, esim. osinkotuotto ja P/E-luku
- Vastuullisuus, esim. ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen ulottuvuus
- Laadullinen arviointi, esim. brändi, tuote/palvelu, kasvusuunnitelmat, miten pärjää kentässä
- Perehtyminen henkilöihin, esim. johto, hallitus, suuret omistajat

On suositeltavaa katsoa tulevaisuuteen, eikä vain historiaan, sillä hyvä yhtiö ei aina ole hyvä sijoitus (hintaa) ja osakekurssin lasku ei itsessään tee yhtiöstä edullista sijoitusta. Hajauttamisella voidaan vähentää riskiä salkun sisällä, kuten sijoittamalla eri toimialalla toimiviin yhtiöihin ja maantieteellisesti eri maihin ja maanosiin. Optimaalisena hajautuksena voidaan pitää noin 10:tä yhtiötä ja 5–10 on jo hyvä määrä. Suomessa yleisintä on omistaa noin 3–4:n yhtiön osakkeita. Hajautushyödyt tulevat nopeasti ja ei ole suurta eroa sijoittaako 10:een vai 100:aan tai 1000:een yhtiöön.

Kuva 2. Mitä etua on sijoitusten hajauttamisesta? (Pörssisäätiö 2018.)

Vaiheessa **seitsemän** tarkastellaan salkun päivittämistä ja sijoituksista irtaantumista. Sijoituksia voi ostaa vähitellen esimerkiksi kuukausittain, pari kertaa vuodessa tai harvemmin. Lisäsijoituksia tehdessä voi tarkastella myös olemassa olevia ja harkita vaihtaako sijoituskohteita. Myyntipäätöstä varten on tarkasteltava kokonaisuutta, toteutuuko hajautus, onko joku kohde ylipainossa ja vastaako sijoitukset edelleen alkuperäisiä kriteerejä. Jos tilanteet ovat muuttuneet voi olla harkinnassa luopua.

Salkun päivittämisessä tärkein kysymys on, haluanko olla yrityksen osakkeenomistaja ja luottaako kyseiseen yritykseen?

Osakkeesta irtaantumiseen voi asettaa rajoja etukäteen, minimoidakseen tappioita tai kotiuttaakseen voittoja. Jos osake on kaksinkertaistunut tai vastaavasti puolittunut niin, mitä aikoo tehdä. Hintatasoihin ei kannata välttämättä lukkiutua, vaan ennemminkin hyväksyä tappiot ajoissa.

Jos kohde ei vastaa omia sijoituskriteerejä ja ei halua olla enää osakkeenomistaja, eikä luota yhtiöön, silloin kannattaa hyväksyä tappio ajoissa ja myydä kyseinen osake. Myyminen voi olla hankalaa tappiolla, mutta se kannattaa, jos edellytykset ovat heikentyneet.

Ajallisesti hajauttamalla ei tarvitse murehtia, mitä tapahtuu huomenna, laskeeko vai nouseeko kurssi, sillä sijoituksia ostetaan vaikkapa säännöllisesti eri kohdissa kurssikäyrää, jolloin välillä saadaan halvemmalla enemmän ja välillä kalliimmalla vähemmän.

Lopuksi vaiheessa **kahdeksan** voidaan sijoitussuunnitelmaa päivittää tarvittaessa. Vaikka osta ja pidä strategia on menestynyt historiallisesti hyvin, niin elämäntilanteet ja tavoitteet voivat muuttua. Asetettu tavoite on voitu saavuttaa ja sille voi suunnitella jatkoa.

Todellisuudessa sille tarkastelulle, kuinka sijoitussuunnitelman perusteella tehdyt sijoitukset ovat menestyneet tarvitaan useampi vuosi, jotta voidaan reaalisesti vertailla suunnitelman toimivuutta. Jos suunnitelma on toteutunut huonosti, niin vaiheisiin voi palata ja miettiä uudestaan lähestymistapaa, jolla lähteä tavoitetta kohti.

(Pörssisäätiö 29.4.2020; Pörssisäätiö 20.1.2021.)

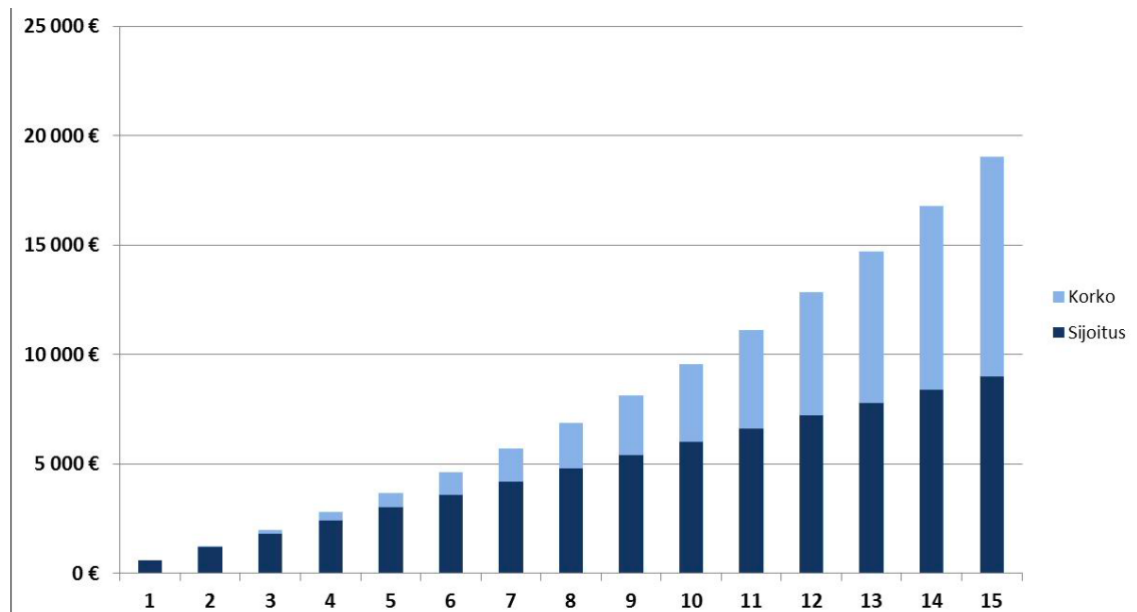
3 KORKOA KOROLLE

Sijoittamisen aloittava voi pohtia kannattavuutta, kun käytettävissä on vain pieniä rahasummia. Sijoitettavat summat eivät ole kuitenkaan keskeisintä, vaan kannattavuus perustuu korkoa korolle -ilmiöön. Nimitys tulee siitä, että korkoa eli sijoitukselle maksettavaa tuottoa maksetaan alun perin sijoitetulle pääomalle ja lisäksi myös edellisinä vuosina kertyneille tuotoille eli koroille.

Esimerkki: Sijoitetaan 1000 euroa oletuksena 7 prosentin vuosituotto. Ensimmäisenä vuotena korkoa maksetaan 70 euroa. Toisena vuotena korko maksetaan 1070 eurosta, jolloin samalla oletetulla 7 prosentin vuosituotolla korkoa maksetaan 74,9 euroa. Kymmenentenä sijoitusvuotena pääoma on jo melkein kaksinkertaistunut (sijoitettu pääoma 1967 euroa) ja korkoa maksetaankin jo yli 137 euroa.

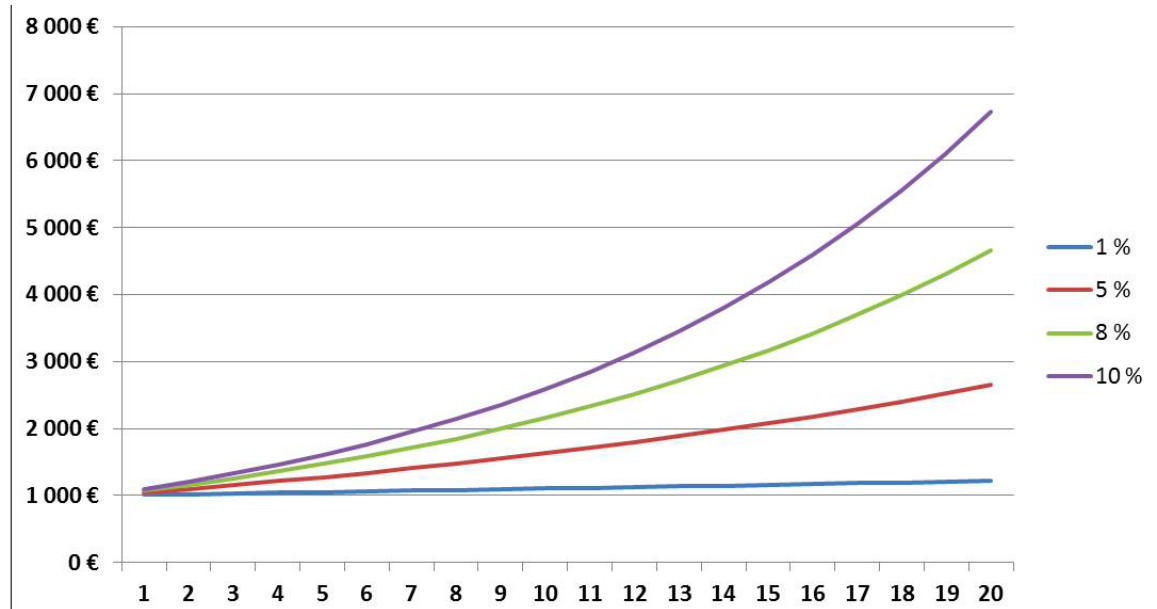
Tässä huomataan korkoa korolle -ilmiön vaikutus, koron suuruus kasvaa vuosittain, vaikka uusia sijoituksia ei tehtäisiinkään. Ajan kuluessa raha tekee työtä sijoittaja puolesta.

Havainnollistetaan korkoa korolle-ilmiötä esimerkein,

Kuva 3. Säännöllinen sijoitussumma on pieni (50 €/kk), sijoitusaika on pitkä (15 vuotta) ja vuosituotto (10 %). (Pörssisäätiö 2017.)

Kuvaajasta nähdään ajan kuluessa, miten koron osuus kasvaa ja voimistuu ja 15 sijoitusvuoden jälkeen se muodostuu jo säästöjä suuremmaksi. Varhain aloitettu säästäminen ja sijoittaminen kannattaa, vaikka käytössä olisi vain pieniä rahasummia.

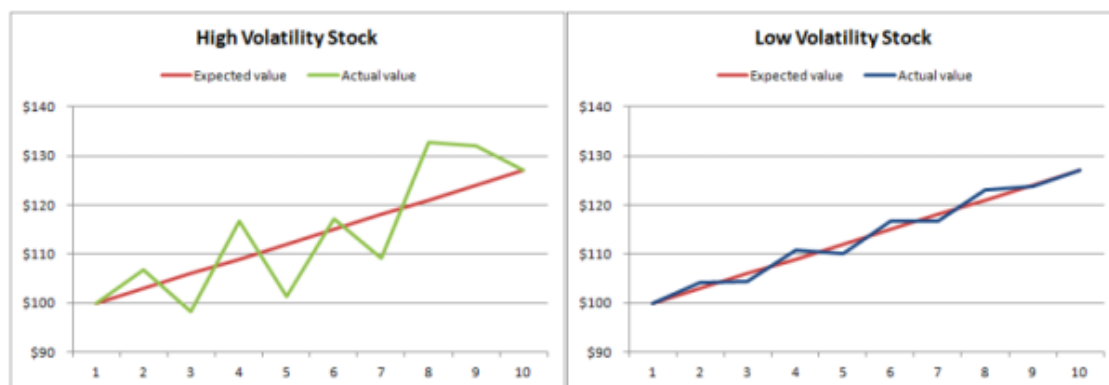
Kuva 4. Alkupääoma 1000 €, vuosituotot 1 %, 5 %, 8 % ja 10 % ja sijoitusaika 20 vuotta. (Pörssisäätiö 2017.)

Kuvaajasta nähdään, kuinka voimistuva ilmiö korkoa korolle onkaan. Ilmiössä ajalla ja pienillä tuotto prosenttien kasvuilla on valtava merkitys pääomaan. (Pörssisäätiö 2017.)

4 MARKKINAVOIMAT JA RISKIT

Tuotto vaatii riskinsietoa ja osakemarkkinoilla tapahtuu jatkuvaa heiluntaa. Volatiliteetti on markkinoiden pelkokerroin. Se kertoo rahoitusinstrumentin hintavaihtelun voimakkuuden tietyllä ajanjaksolla. Se mittaa instrumentin hinnanvaihtelun epävarmuutta eli riskiä. Mitä korkeampi arvo on, sitä voimakkaammin instrumentin hinta vaihtelee päivästä toiseen. Volatiliteettia aiheuttavat uutiset, yleinen epävarmuus ja kaupankäynti.

Markkinoiden noustessa volatiliteetti on alhainen ja markkinoiden laskiessa tai romahtaessa sen volatiliteetin arvo nousee. Kriisiaikoina volatiliteetti eli markkinoiden epävarmuus nousee merkittävästi. (Sijoittajatieto.fi 2018.)

Kuva 5. Korkean ja matalan volatiliteetin osakkeen arvon vaihtelu. (Sijoitustieto.fi 2018.)

Markkinoiden heilunta on syytä tiedostaa, kuten esimerkiksi keväällä 2020 markkinat ylireagoivat koronakriisin seurauksesta. Negatiivinen ilmiö vaikutti kaikkialla maailmassa ja kaikki pörssit ja kaikkien yhtiöiden osakkeet tulivat alaspäin. Korjaus tapahtui kuitenkin nopeasti. Kriisit käsittelevät erilaisia toimialoja eri tavalla ja eroja on havaittavissa yhtiöiden välillä ja myös eri toimialojen välillä. Markkinoiden laskun kestoa ei pysty ennustamaan kriisissä. Turha painikoituminen voimistaa ilmiötä, kunnes jossain kohtaa markkinat kääntyvät jälleen nousuun. Finanssikriisin aikana lasku kesti 1,5 vuotta ja nyt keväällä 2020 lasku kesti kuukauden, kunnes lähdettiin taas ylöspäin.

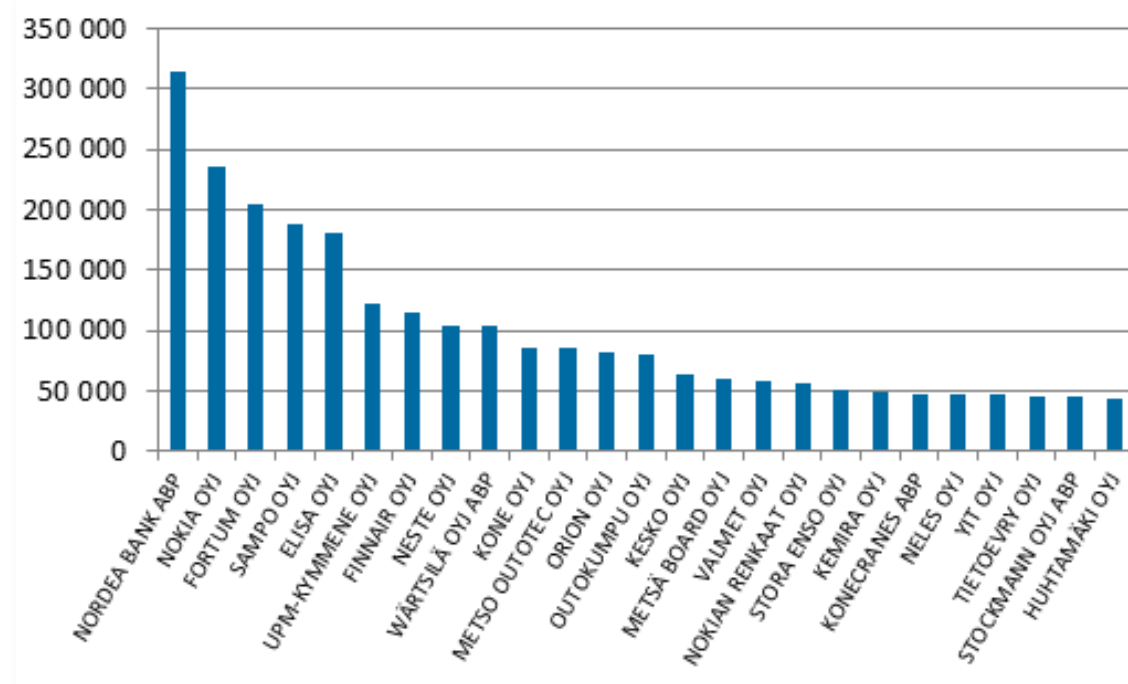
(Pörssisäätiö 20.1.2021, 19:30-21:30 min.)

Syksyllä 2021 osakekurssit ovat heiluneet ja yksittäisten suomalaisten yhtiöiden osalta lasku on ollut jopa yli 50 prosenttia vuoden alusta. Tällä kertaa syyllisiä ovat olleet muun muassa inflaatio, komponenttipula sekä kiinalainen rakennusyhtiö Evergraden. ”Kukaan ei oikeasti tiedä, mitkä kaikki yhdessä ja erikseen ovat yleisen kurssiheilunnan takana.” - Suomen Osakesäästäjien toimitusjohtaja Victor Snellman. Hänen mukaansa aina on hyvä aika ostaa osakkeita ja rahastoja, mutta ostot tulee malttaa tehdä ajallisesti hajauttaen ja eri kohteisiin. Epävarmoina aikoina osakepöimijät voivat edelleen tehdä kelpo tuottoa.

Voimakas kurssiheilunta luo oston paikkoja ja mahdollisuuksia. Ilman mitään riskiä pääoman hetkellisestä menettämisestä, olisi tuotto-odotus korkotilin tasoa. Snellmanin mukaansa on tärkeää tehdä sijoitussuunnitelma ja ymmärtää, että ostamalla osakkeita ostaa osan yhtiöstä ja sen liiketoiminnasta, kun taas rahastoissa ostaa monen yhtiön osakkeita kerralla. Pörssin kurssiheilunnasta panikoituneen tulee tarkastella uudestaan omaa riskinsietokykyä ja salkun koostumusta. Halutessaan myös muita omaisuusluokkia, kuten asuntoja. (Snellman 2021.)

5 SALKKU ESIMERKKI

Tällä hetkellä suosituimmat kansanosakkeista eli pörssiyhtiöistä, joilla on suuri määrä suomalaisia yksityishenkilöitä omistajina ovat: Nordea, Nokia, Fortum, Sampo, Elisa, UPM-Kymmene, Finnair, Neste, Wärtsilä ja Kone.

Kuva 6. 25 suurinta yhtiötä kotimaisten osakkeenomistajien määrällä mitattuna.
(Euroclear Finland 31.10.2021.)

Morningstar.fi mallisalkku havainnointi: mukana tämän hetken viisi suurinta suomalaisten yksityishenkilöiden omistamaa Helsingin pörssin yhtiötä: Nordea, Nokia, Fortum, Sampo ja Elisa.

Mallisalkussa näkyy viimeisen kolmen vuoden kehitys:

Alkutilanne 12.11.2018

- Salkku käteinen (EUR) 5000 €
- Sijoitettu yhteensä (EUR) 4967,25 €
- Välityspalkkio keskimääräinen, 7 € / toimeksianto
- Varat sijoitettu tasaisesti ostohetkellä tämän hetken viiteen suurimpaan yhtiöön (yllä) tasaisella painotuksella noin 1000 € per yhtiö

3 vuoden päästä 15.11.2021

-Markkina arvo (EUR) 6162,46 €

-Voitto ostohetkestä (EUR) 1195,21 €

-Voitto ostohetkestä (%) +24,06 %

Strategia: Osta ja Pidä

-Hajautus on viiteen eri yhtiöön ja neljään eri toimialaan.

-Parhaiten salkun yhtiöistä on tuottanut: Elisa (+42,06 %)

-Heikoiten salkun yhtiöistä on tuottanut: Nokia (-4,14 %)

Suurimmat muutokset: ▲ 4 ▼ 1 ► 0

▲ Rahaston nimi	Käypä hinta (EUR)	1 pv tuotto %	Osuudet (kpl)	Markkina arvo (EUR)	salkusta %	pvm
Elisa Oyj Class A	53,9800	0,30	26,00	1 403,48	22,77	15.11.2021
Fortum Oyj	25,3400	0,16	52,00	1 317,68	21,38	15.11.2021
Nokia Oyj	4,9330	-1,38	194,00	957,00	15,53	15.11.2021
Nordea Bank Abp	11,1020	0,93	123,00	1 365,55	22,16	15.11.2021
Sampo Oyj Class A	44,7500	0,88	25,00	1 118,75	18,15	15.11.2021
Yhteensä		0,25		6 162,46	100	

▲ Rahaston nimi	Osuudet (kpl)	Osuudet (kpl) (EUR)	Sijoitettu yht. (EUR)	Myynnit yht. (EUR)	Markkina arvo (EUR)	Voitto/tappio ostohetkestä (EUR)	Voitto/tappio ostohetkestä %
Elisa Oyj Class A	26,00	38,00	988	0	1 403,48	415,50	42,06
Fortum Oyj	52,00	18,99	988	0	1 317,68	329,96	33,41
Nokia Oyj	194,00	5,15	998	0	957,00	-41,34	-4,14
Nordea Bank Abp	123,00	8,08	993	0	1 365,55	372,09	37,45
Sampo Oyj Class A	25,00	39,99	1 000	0	1 118,75	119,00	11,90
Yhteensä			4 967,25	0,00	6 162,46	1 195,21	24,06

Nimi	Tyyppi	Toimiala	Maa	Varat %
Elisa Oyj Class A	Osakkeet	 Viestintä	Suomi	22,77
Nordea Bank Abp	Osakkeet	 Rahoituspalvelut	Suomi	22,16
Fortum Oyj	Osakkeet	 Julkishyödykkeet	Suomi	21,38
Sampo Oyj Class A	Osakkeet	 Rahoituspalvelut	Suomi	18,15
Nokia Oyj	Osakkeet	 Teknologia	Suomi	15,53

Osaketilastoja

	Salkku	Indeksi
Voittokerroin	16,55	17,00
Hinnan suhde kassavirtaan	8,49	9,76
Hinnan suhde kirjanpitoarvoon	2,93	2,32

Top 10 Holdings Breakdown %

Omistus	Voittokerroin	Hinnan suhde kassavirtaan	Hinnan suhde kirjanpitoarvoon	Paino %
Elisa Oyj Class A	22,78	13,74	7,35	22,77
Nordea Bank Abp	11,10	-	1,09	22,16
Fortum Oyj	15,77	3,69	1,78	21,38
Sampo Oyj Class A	17,99	-	2,09	18,15
Nokia Oyj	14,62	7,38	1,65	15,53
Salkku	16,55	8,49	2,93	
Indeksi	17,00	9,76	2,32	

Salkusta analysoitu prosentteina:	100,00
-----------------------------------	--------

(Morningstar.fi.)

6 VINKKEJÄ

1. Perehdy yhtiön liiketoimintaan

- Mitä yhtiö tekee ja mistä liikevaihto syntyy?
- Mikä on tuote tai palvelu?
- Millainen on yhtiön brändi?
- Missä yhtiö toimii maantieteellisesti ja missä sen asiakkaat ovat?
- Mikä on yhtiön kilpailuetu?
- Missä yhtiö on paras tai pyrkii olemaan paras?
- Miten yhtiö erottautuu kilpailijoistaan?
- Miten yhtiön tuote tai palvelu pyrkii vastaamaan muuttuvaan maailmaan?

2. Perehdy henkilöihin

- Ketkä toimivat yhtiön johdossa? (toimitusjohtaja, hallituksen puheenjohtaja)
- Ketkä muut ovat osakkeenomistajia? (suuret kasvolliset omistajat, ankkuriomistajat, valtiot, suku, eläkeyhtiöt, säätiöt, rahastot, pääomasijoittajat)
- Seuraa omistusmuutoksia, jos johto ostaa omistuksia lisää (positiivinen signaali), jos johto myy omistuksia (negatiivinen signaali)

3. Analysoi numeroita

- Osavuositarkastukset, vuosikertomukset, tilinpäätöstiedot
- Yhtiön nykyinen taso ja miten se on kehittynyt?
- Saatavilla valmiiksi laskettuina, joita voi hyödyntää päätöksentekoprosessin tukena

Tunnusluvut:

- P/E luku - arvonmittari eli voittokerrroin
- ROE – kannattavuuden mittari eli oman pääoman tuotto
- Net Gearing – vakavaraisuuden mittari eli nettovelkaantumisaste
- Osinkotuotto-% - osinko suhteessa osakkeen hintaan

4. Harkitse megatrendien vaikutusta

- Kaupungistuminen
- Väestön ikääntyminen
- Globalisaatio
- Digitalisaatio
- Vastuullisuus (ympäristö, yhteiskunta, hyvä hallinto)

5. Syvennä osaamista

- Lukemalla (sijoituskirjat, talouslehdet)
 - Kokeilemalla (itse kokeilemalla, aloittaa pienillä summilla, harjoittelee virtuaalisalkulla, seuraamalla osakkeita ilman todellisia rahasisijoituksia)
 - Toisilta oppimalla (seuraa keskustelua, sosiaalisen median sijoittajayhteisöt, sijoitusmessut ja -tilaisuudet, webinaarit, blogit, omat verkostot, tuttavapiiri)
 - Olemalla avoin ja utelias (pidä silmät auki ja havainnoi, seuraa uutisia)
- (Pörssisäätiö 27.1.2021.)

7 SEURANTA

Sijoitusstrategialla on vaikutusta, kuinka aktiivisesti pörssiosakkeita täytyy tutkia jatkuvasti. Talousuutisten lukeminen, kurssien seuraaminen, yhtiöiden tiedotteiden tavaaminen, lukujen tulkinta ja mahdolliset analyysit, toisten tekemät tai omat ovat keinoja olla perillä, mitä pörssiyhtiössä tapahtuu. Globalisaatio, internet ja ilmastoasiat muuttavat maailmaa vauhdilla, jossa vanhat tuotteet korvautuvat uusilla.

Täytyy olla perillä eli käsitys siitä, missä syklissä markkinat ovat kulloisellakin hetkellä:

Pörssissä ostajien ja myyjien käyttäytyminen aaltoilee suhdanteiden mukanaan.

Pörssin kiertokulku on kuin vuodenaikojen vaihtelu ja se voidaan jakaa kuuteen vaiheeseen:

1. Nousun alku
2. Nousun keskivaihe
3. Nousun päätyminen
4. Lasku alkaa
5. Laskun keskivaihe
6. Laskuvaiheen päätyminen

Kiertokulun vaiheet ovat eripituisia eri aikoina ja nämä jaksot voivat kestää kuukausista vuosiin. Pörssi toistaa itseään.

Ajoituksella on merkitystä. Jos ajoitus onnistuu, useimpien osakkeiden arvot kohoavat, kun taas väärään aikaan ostetuissa osakkeissa lähes kaikkien arvot putoavat.

Kun seurataan osakkeita, vain pintapuolin eli kurssikehitystä, siitä piirrettyjä käyriä, luetaan yhtiön tulos- ja osavuosikatsaustiedoista otsikot sekä muutamat mielenkiintoiset yksityiskohdat, niin osakkeen ollessa noususuunnassa sijoittajista tulee toiveikkaita ja valoisaan tulevaisuuteen uskovia riippumatta siitä, miten yhtiön liiketoiminnan harjoittaminen todellisuudessa sujuu. Pörssimarkkinat liioittelevat eli nousu ruokkii nousua ja lasku voimistaa laskua. (Saario 2020, 199–201.)

Tarkista sijoitusten arvonnousunäkymät perusteellisesti aika ajoin, esimerkiksi neljä kertaa vuodessa, kun julkaistaan pörssiyhtiöiden tilannepäivitykset eli osavuosikatsaukset ja vuosittain julkaistava vuosikertomus.

Päätöksiä varten perustiedot hankitaan seuraamalla yleistä talouskehitystä sekä lukemalla vuosikertomukset ja osavuosikatsaukset. Olemalla ajan tasalla voi tehdä oikea aikaisia päätöksiä. (Saario 2020, 340.)

Jos varoja haluaa sijoittaa pörssiosakkeisiin käyttäen vain vähän aikaa ja ottaa vähäisemmän riskin, niin vero- ja kustannustehokas tapa voi olla valita pörssinoteeratut indeksirahastot (esim. Helsingin pörssissä OMX H25). (Saario 2020, 311–312.)

8 LOPUKSI

Osakemarkkinat ovat tuottaneet historiallisesti pitkällä aikavälillä muita omaisuuslajeja paremmin. Markkinoilla tapahtuu nousu- ja laskukausia ja sijoittajan kannattaa päättää jo etukäteen, kuinka toimii markkinakehityksen eri vaiheissa.

Kurssien heilahdellessa sijoittajan paras ystävä on aika. Korkoa korolle -ilmiö pääsee kasvattamaan eniten pitkäjänteistä sijoitussalkkua. Menneisyys ei ole tae tulevasta, mutta historiassa seuraava pörssihiippu on ollut aina edellistä korkeampi. Tärkeintä on suunnitelma ja sijoittajan kärsivällisyys. Harvoin hätiköidyt päätökset auttavat saavuttamaan pitkän aikavälin tavoitteet. (Pörssisäätiö 2018.)

Kaikki sijoittajat tekevät virheitä, mutta tärkeintä on ottaa oppia niistä. Sijoittajan ei tarvitse tehdä kovin montaa kauppaa, kun hän oppii virheistään. Itseään ei pidä pettää. Pitämällä kirjaa kaupoista ja tarkkailemalla omaa käyttäytymistä muistiinpanojen avulla kohtaa todellisuuden sellaisena kuin se on. (Saario 2020, 311.)

Vältä seuraavia: sijoitussalkku on heikosti hajautettu, muutaman osakkeen paino salkussa on kasvanut liian suureksi, ostaminen ylikuumentuneilla markkinoilla, markkinoilta poistuminen väärällä hetkellä, laumakäyttäytymisen sokaisemana toiminen, oman osaamisen yliarviointi ja hallitsemattomat riskit, voittajaosakkeiden myyminen liian aikaisin, tappiollisista osakkeista kiinni pitäminen liian kauan, laskukierteessä olevaan osakkeeseen tarttuminen, arvoonsaan joutuminen ja virheelliset tunnusluvut, kuumiin osakkeisiin hurautaminen ja osakkeeseen rakastuminen. (Sijoittaja.fi.)

Sijoittaminen ei ole rakettitiedettä. Varallisuus kasvaa, kun säästöt on sijoitettu tuottavasti. Tämä onnistuu, kun hankkii tietoa ja toimii järkevästi. Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty.

LÄHTEET

Euroclear Finland 31.10.2021. Lista osakkeenomistajista yhtiöittäin. Luettavissa:
https://www.euroclear.com/dam/EFi/Statistics/Shareholders/Shareholders_20211031.pdf.
Luettu: 2.11.2021

Morningstar.fi. Morningstarin salkkutyökalu.
<https://www.morningstar.fi/fi/portfoliomanager/start?loginType=1&lastvisit=%2ffi%2fportfoliomanager%2fportfolio.aspx>.

Pörssisäätiö 29.8.2017. Kannattaako sijoittaa? – Korkoa korolle – ilmiö. Pörssisäätiö.fi Blogi. Luettavissa: <https://www.porssisaatio.fi/blog/2017/08/29/kannattaako-sijoittaa-korkoa-korolle-ilmio/>. Luettu: 11.11.2021

Pörssisäätiö 10.8.2018. Mitä tunnusluvut kertovat? Pörssisäätiö blogi. Luettavissa:
<https://www.porssisaatio.fi/blog/2018/08/10/mita-tunnusluvut-kertovat/>. Luettu: 19.11.2021

Pörssisäätiö 22.10.2018. Viime vuosikymmenten nousut ja laskut. Luettavissa:
<https://www.porssisaatio.fi/blog/2018/10/22/viime-vuosikymmenten-nousut-ja-laskut/>.
Luettu: 5.11.2021

Pörssisäätiö 29.4.2020. Sijoitussuunnitelma. Pörssikerho 2. Video. Katsottavissa:
<https://www.youtube.com/watch?v=7VDgOaJ7X2o>. Katsottu: 29.10.2021

Pörssisäätiö 13.1.2021. Miksi sijoittaminen kannattaa? Pörssikerho 1. Video.
Katsottavissa:
<https://www.youtube.com/watch?v=UvR5hGKrSok&list=PLChAuw7naU8T0dBey6Kp-DOW33IA7Blyb&index=1>. Katsottu: 5.11.2021

Pörssisäätiö 20.1.2021. Laadi sijoitussuunnitelma. Pörssikerho 2. Video. Katsottavissa:
https://www.youtube.com/watch?v=5bAlHBsl_0s&list=PLChAuw7naU8T0dBey6Kp-DOW33IA7Blyb&index=2. Katsottu: 6.11.2021

Pörssisäätiö 27.1.2021. Valitse sijoituskohteet. Pörssikerho 3. Video. Katsottavissa:
https://www.youtube.com/watch?v=_T77OPQyyxU&list=PLChAuw7naU8T0dBey6Kp-DOW33IA7Blyb&index=3. Katsottu 7.11.2021

Pörssisäätiö 3.2.2021. Osakkeiden ostaminen: osakesäästötili vs arvo-osuustili.

Pörssikerho 4. Video. Katsottavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=USf-jTFZIWA&list=PLChAuw7naU8T0dBey6Kp-DOW33IA7Blyb&index=5>. Katsottu: 8.11.2021

Pörssisäätiö 10.2.2021. Vastuullinen sijoittaminen. Pörssikerho 5. Video. Katsottavissa: https://www.youtube.com/watch?v=AlSHmh6s3_8&list=PLChAuw7naU8T0dBey6Kp-DOW33IA7Blyb&index=5. Katsottu: 9.11.2021

Pörssisäätiö 25.8.2021. Eri sijoitusmuotojen tuotto Suomessa. Pörssisäätiö.fi Tutkimus & Tilastot. Luettavissa: <https://www.porssisaatio.fi/blog/statistics/eri-sijoitusmuotojen-tuotto-suomessa/>. Luettu: 11.11.2021

Saario, S. 2020. Miten sijoitan pörssiosakkeisiin. 20. uudistettu painos. Alma Talent. Helsinki.

Saario, S. 2021. Näin sijoitan pörssiosakkeisiin – opas nuorelle. 2. painos. Alma Talent. Helsinki.

Sijoittaja.fi. Sijoittajan yleisimmät virheet. Luettavissa: <https://www.sijoittaja.fi/sijoittaminen/sijoittajan-yleisimmat-virheet/>. Luettu: 19.11.2021

Sijoitustieto.fi 13.1.2018. Volatiliteetti – Markkinoiden pelkokerroin. Luettavissa: <https://www.sijoitustieto.fi/volatiliteetti>. Luettu: 18.11.2021

Snellman, V. 13.10.2021. Tuotto vaatii riskinsietoa. Viisaraha.fi näkökulma. Luettavissa: <https://viisaraha.fi/Näkökulma/Tuotto-vaatii-riskinsietoa2>. Luettu: 18.11.2021